Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • № 3 (9239). • 1988 йил 5 январь • сешанба • Баҳоси 3 тийин.

КПСС XXVII СЪЕЗДИ ҚАРОРЛАРИ — ҲАЁТГА!

•1988: ДАСТЛАБКИ МЕҲНАТ ҲАФТАСИ

ЙИЛ БОШИДАН БИР МАРОМДА ИШЛАЙЛИК

● ТОШКЕНТ. 6-темир-бетон буюмлари заводининг илғор ремонтчиларидан бири П. Делов юбилей йилида катта меҳнат ғалабаларини қўлга киритди. Ишлаб чиқариш нормаларини ҳамиша ошириб бажариш билан бирга жамоат ишларида ҳам фаол қатнашиб 1988 йилни ёруғ юз билан кутиб олди. Суратда: П. Делов (ўртада) ҳамкасблари (чапдан) В. Бухтоеров, Ю. Мягков, Б. Шодиев ва А. Маскаевлар билан. Р. ШАРИПОВ фотоси.

ЭНЕРГИЯ ТЕЖАЛМОҚДА

Ўзбекистон қийин эрийдиган ва иссиққа чидамли металлар комбинати коллективи ўн иккинчи беш йилликнинг иккинчи йилида тежамкорлик юзасидан юксак марраларни кўзлаган эди. Металлурглар ўз имкониятларини ҳисоблаб чиқиб, йил давомида 55 минг киловатт-соат электр энергияси ва 32 тонна шартли ёқилғи иқтисод қилиш мажбуриятини олишган эди. Улар ўз ваъдаларининг устидан чиқиш учун қатор ташкилий-техникавий тадбирларни амалга оширдилар. Бу тежамкорликда яхши кўрсаткичларга эришиш, эл-юрт олдида берилган ваъдани барвақт бир неча баравар ортиғи билан бажариш имконини берди.

Йил давомида иқтисод қилинган электр энергияси миқдори 730 минг киловатт-соатни ташкил этди. Айни вақтда 1960 гигакалорий иссиқлик энергияси тежалди. Белгиланганидан 276 тонна шартли ёқилғи кам ишлатилди.

ҲАМОН НАМУНА БЎЛИШЯПТИ

Тошкентдаги чарм-галантерея ва спорт буюмлари ишлаб чиқариш бирлашмаси сменалараро социалистик мусобақасида Дилором Каримова раҳбарлик қилаётган коллектив ҳамон пешқадамлик қилмоқда. Ўтган йил топшириғини корхонада биринчилар қаторида бажарган илғорлар янги йилни ҳам бошлашди. Биринчи кунлардан смена топшириқларини ортиғи билан адо этишяпти. Айниқса, Толибжон Деҳқонов, Зоя Болдирева, Антонина Гелашкина, Манзурахон Ниёзохуновалар каби смена аъзолари меҳнатда касбдошларига намуна бўлишяпти. Улар топшириқларни 115—120 процентдан бажаришмоқда.

У. МУҲАМЕДОВ.

МАҲСУЛДОРЛИКНИ ПАСАЙТИРМАНГ

ЧОРВА қишлови бошланганига ҳам уч ойдан ошди. Бу йил областимизнинг кўпгина хўжаликларида қишловни уюшқоқлик билан ўтказиш учун пухта тайёргарлик кўрилди. Озуқа базаси мустаҳкамланди, чорвачилик фермалари, комплекслари ва паррандачилик фабрикаларининг моддий-техника таъминоти яхшиланди. Фермада ишловчиларга маданий-маиший шароитлар, медицина хизмати кўрсатиш назорат остига олинди. Белгиланган тадрбирларни тўлиқ амалга ошираётган колхоз ва совхозларда қорамоллар маҳсулдорлиги ошиб бормоқда.

Буни қишловнинг дастлабки икки ойи натижаларидан ҳам кўрса бўлади. Бу даврда область бўйича ўтган йилга нисбатан гўшт етиштириш 9 процентга, сут 4,8, тухум 4,2 процентга ошди. Сигирлардан сут соғиб олиш ўртача 36 килограмм кўпайди.

Аммо текширишлар шуни кўрсатмоқдаки, чорвачиликдаги аҳвол кўпгина хўжаликларда ҳамон танг бўлиб қолмоқда. Айрим район ва хўжаликларнинг раҳбарлари сўнгги пайтда назоратни сусайтириб юбордилар. Фермаларда иш ўз ҳолига ташлаб қўйилди, ишлаб чиқариш ва меҳнат интизоми бузилмоқда. Қатор районларда чорвачиликнинг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш юзасидан белгиланган тадбирлар бажарилмаяпти. Жумладан, Янгийўл районидаги 8 та сигирхона ва 9 та бузоқхона ҳамда 7 та қўйхона ва қўтонлар қишловга ремонт қилинмади. Оққўрғон районида 21 та чорвачилик биноси ва 2 та озуқа цехи, Оржоникидзе ва Ўрта Чирчиқ районларида 14 та бино, Бўстонлиқ районида эса 9 та сигирлар сақланадиган бино ва 12 та бузоқхона ҳам қиш даврида молларни асраш учун мутлақо талабга жавоб бермайди. Калинин районидаги 18 та қўйхонадаги аҳвол ҳам бундан яхши эмас.

Айни кунларда барча хўжаликларда озуқа цехлари ва озуқа линияларидан тўла қувват билан фойдаланиш керак. Афсуски, Бекобод ва Ғалаба районларидаги 6 та, Бўка районидаги 7 та, Пискент, Янгийўл ва Оржоникидзе районларидаги 7 та озуқа цехлари ҳалигача ишга туширилмаган.

сут соғиб олиш сўнгги 15 кунда 15—26 процентга камайиб кетди.

Айрим колхоз ва совхозларда эса мавжуд имкониятларни ишга солиб, сигирлардан янада мўл ва серқаймоқ сут соғиб олиш мумкин. Афсуски улардан фойдаланилмаяпти. Масалан, Коммунистик районидаги «Политотдел» колхозида ҳар бош соғин сигирдан 15 килограмм ва ундан ошириб сут соғиб олса бўлади. Бу ерда эса моллар маҳсулдорлиги 10 килограммдан ошмаяпти. Кунлик соғин октябрь ойига нисбатан 1100 килограммга пасайиб кетди. Шу райондаги «Правда» колхозида эса кунига ўтган даврга нисбатан 1800 килограмм кам маҳсулот олинмоқда.

Оржоникидзе районидаги «Красний водопад» экспериментал базаси, «Қибрай» совхоз-заводи ва бошқа бир қатор хўжаликларда ҳам ана шундай эътиборсизликка йўл қўйилмоқда.

Бугунги кунда ҳар кимнинг меҳнатига яраша ҳақ тўлаш, одамларни моддий ва маънавий рағбатлантириб бориш иш унумини оширишда катта аҳамиятга эга. Афсуски, бир қатор хўжаликларда чорвадорлар ва соғувчилар ўртасида ташкил этилган социалистик мусобақа шартларига тўлиқ амал қилинмаяпти. Оққўрғон, Бўстонлиқ, Бўка, Пискент, Ўрта Чирчиқ районларидаги колхоз ва совхозларда молбоқарларга молларнинг кунлик семиришига қараб эмас, мол бош сонига қараб ҳақ тўланмоқда.

Энг ачинарлиси шундаки, юқоридаги бу камчилик ва нуқсонлар бир неча марта хўжалик раҳбарларига кўрсатилган. Колхоз ва совхозларда уларни бартараф этиш юзасидан тадбирлар белгиланган. Оққўрғон, Оҳангарон, Пискент район Советлари ижроия комитетларининг йиғилишларида, Оҳангарон, Бекобод, Бўстонлиқ, Ғалаба район партия комитетларининг бюроларида, Бўка, Коммунистик, Оржоникидзе, Паркент, Ўрта Чирчиқ, Тошкент, Чиноз ва Янгийўл район агросаноат бирлашмаларининг Советларида мавжуд аҳвол муҳокама қилиниб, тегишли қарорлар чиқарилган.

Афсуски белгиланган тадбирлар жуда сусткашлик

Чорва қишлови «Тошкент ҳақиқати» назоратида

билан амалга оширилмоқда. Фермалардаги камчилик ва нуқсонлар ўз вақтида бартараф этилмаяпти. Вазият шуни кўрсатдики, район ташкилотларининг раҳбарлари, район агросаноат бирлашмалари жойлардаги аҳволни яхши билмайдилар. Бу пировард натижада маҳсулот етиштиришнинг камайишига сабаб бўлмоқда. Кўпгина район Советлари ижроия комитетлари, ҳамда район агросаноат бирлашмалари раҳбарлари чорвачилик билан жиддий шуғулланмаяптилар. Фермаларнинг раҳбарлари, мутахассислари ва ходимларига талабчанлик билан муносабатда бўлмаяптилар. Энди бундай ишлаб бўлмайди. Ишда жиддий ўзгариш ясаш керак. Ферма ва комплексларни етук кадрлар билан мустаҳкамлаш, чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш, қорамоллар бош сонини ва маҳсулдорлигини ошириш юзасидан чорвадорлар ўртасидаги мусобақани авж олдириш лозим.

Бу соғин сигирлар маҳсулдорлигининг кескин пасайиб кетишига олиб келмоқда.

Масалан, Оққўрғон, Оҳангарон, Калинин, Пискент, Ўрта Чирчиқ, Ғалаба, Коммунистик, Чиноз районларида сигирлардан сут соғиб олиш сўнгги кунларда камайди. Бекобод ва Оржоникидзе районларида эса бир кеча-кундузда соғиб олинадиган сут миқдори 13 процентга пасайтириб юборилди.

Ўтказилган текширишлардан маълум бўлдики, ферма ва комплексларда ташкилотчилик ишлари ҳам сусайтириб юборилган. Айниқса, молларни тўлиқ рацион асосида озиқлантириш ўз ҳолига ташлаб қўйилганлиги ачинарлидир. Кўпгина район ташкилотлари ва хўжаликларнинг раҳбарлари эса юз берган аҳволга пахта йиғим-теримининг чўзилиб кетганлигини баҳона қилиб кўрсатишмоқда. Айрим колхоз ва совхозларда эса давлатга сут сотиш йиллик плани бажарилгандан сўнг сигирлар маҳсулдорлиги кескин пасайиб кетди. Бу ёмон аҳволга олиб келиши мумкин.

Оққўрғон районидаги «Ленинобод» колхозида давлатга сут сотиш плани 26 октябрдаёқ бажарилди. Лекин шундан сўнг сигирлардан сут соғиб олиш кундан-кунга пасайиб бормоқда. Айни кунларда ҳар бош сигирдан октябрь ойига нисбатан ўртача 1,2 килограмм кам маҳсулот олинмоқда. Шу райондаги «Партия XXII съезди» колхозида эса 1,7 килограммга камайди.

Бир қатор хўжаликларнинг раҳбарлари ва чорвадорлари аҳволни тузатиш учун ҳаракат қилмаяптилар. Меҳнат интизомининг бузилишига йўл қўйилмоқда. Соғин сигирларни озиқлантириш ва сақлаш технологиясига риоя қилинмаяпти. Оққўрғон районидаги Ҳ. Олимжон номли, «Ленинизм» колхозларида ҳозир ана шундай хотиржамлик вазияти ҳукм сурмоқда. Бу хўжаликларда бир кеча-кундузда сигирлардан

КПСС Марказий Комитетининг чорвачилик ходимларига колхозлар ва совхозларнинг мутахассислари ҳамда раҳбарларига, бошланғич партия ташкилотлари, касаба союз ва комсомол ташкилотларига, агросаноат комплексининг барча меҳнат коллективларига мурожаатида бу йил қишловнинг оғир келиши, уни уюшқоқлик билан ўтказиш учун барча имкониятларни ишга солиш кераклиги алоҳида таъкидланди.

Ҳақиқатан ҳам ҳали олдинда қиш-қировли, оғир кунлар турибди. Бу даврда мўл гўшт, сут ва бошқа турдаги чорвачилик маҳсулотлари етиштириш учун ишни пухта олиб бориш лозим. Бунинг учун биринчи галда мавжуд камчилик ва нуқсонларни тезроқ бартараф этиш керак. Ўйлаймизки, юқорида номлари тилга олинган район ва хўжаликларнинг раҳбарлари ниҳоят сўздан амалий ишга ўтадилар.

ОРЖОНИКИДЗЕ РАЙОНИДА

САРХИЛИ — ШАҲАРЛИКЛАРГА

● **ОРЖОНИКИДЗЕ районидаги «Қибрай» совхоз-заводи меҳнаткашлари 1987 йилни муваффақиятли якунлашди. Давлатга пландаги 6 минг тонна ўрнига 6135 тонна узум, 4 минг тонна ўрнига 4449 тонна мева топширилди. Шуниси диққатга сазоворки, хўжаликда шаҳарликларга йил бўйи сархил маҳсулотлар етказиб беришга катта эътибор берилмоқда. Янги йил арафасида савдо шахобчаларига 550 тонна олма, 100 тонна узум жўнатилди.**

1988 йилнинг дастлабки кунлариданоқ ишни зарбдорчасига бошлаган хўжалик боғбон ва соҳибкорлари дала ишларини кучайтириб юбордилар. Айни пайтда ҳам кунига 10 тоннагача олма, 4 тонна узум сотувга чиқарилмоқда. Биргина 2 январь куни махсус дўконларда 5,5 тонна маҳсулот сотилди.

(Ўз мухбиримиздан).

●

150 процентдан

Райондаги қурилиш материаллари ишлаб чиқариш бирлашмасида Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси шарафига социалистик мусобақа янги йилнинг дастлабки кунларидан янада авж олиб кетди. Бу ватанпарварлик ҳаракатида қатнашаётган айрим коллективлар ва ишчилар меҳнатда яхши натижаларга эришмоқдалар. Б. Хон раҳбарлигидаги бригада 1 январда нормадаги 23 минг ўрнига 38 минг дона ғишт тахлади. Ғишт тахловчи Н. Ҳайриддинов эса нормани 150 процент қилиб бажарди.

М. ҚОСИМОВА.

ТЎЛА ХЎЖАЛИК ҲИСОБИГА ЎТИШ ЙЎЛИДА

— ТОШКЕНТДАГИ 3- БОСМАХОНА ТАЖРИБАСИДАН —

Учинчи босмахона «Матбуот» полиграфия ишлаб чиқариш бирлашмасининг илғор бўлинмаларидан ҳисобланади. Бир неча йилдирки, корхона бирлашманинг барча бешта босмахонаси ўртасидаги социалистик мусобақада пешқадамлик қилиб келмоқда. Илғор коллектив Улуғ Октябрнинг 70 йиллиги шарафига зиммасига олган социалистик мажбуриятларини шараф билан бажарди: пландан ташқари 1 миллион 800 минг босма қоғоз маҳсулотлари ишлаб чиқарилди. Бу муваффақиятларда корхона кўпчилик цехларининг хўжалик ҳисобида ишлашга ўтгани муҳим омил бўлмоқда. Шу муносабат билан мухбиримиз босмахона директори Т. ОБИДОВ билан учрашиб, янгича иқтисодий шароитларда ишлаш хусусида суҳбатлашди.

— Туҳфатилла Обидович, аввало босмахона олдидаги вазифалар ҳақида гапириб берсангиз?

— Босмахона лойиҳадаги қувватга эришди — йилига 50 миллион босма қоғоз ҳажмида маҳсулот ишлаб чиқармоқда. Бу йил эса мазкур кўрсаткични 54 миллионтага етказмоқчимиз. Бизда асосан хорижий тиллардаги китоб ва журналлар чоп этилади. Жумладан, 11 тилда чиқадиган «Совет Ўзбекистони» журналини ҳам бизнинг коллектив тайёрлайди. Бу йил дарий тилида М. Горькийнинг «Одамлар орасида», форс тилида Ҳамид Ғуломнинг «Мангулик», араб тилида Ойбекнинг «Қутлуғ қон», урду тилида «Совет ҳикоячилигининг усталари» китоблари, М. Шолоховнинг тўрт томлик танланган асарлари араб тилида, А. Чеховнинг «Ҳикоя ва повестлари» бенгал тилида чиқарилди.

Шунингдек, республикада нашр этиладиган медицинага оид барча китоблар шу ердан ҳаётга йўлланма олади. Бундан ташқари, мактаб ўқувчиларига мўлжалланган ўқув қўлланмалари ҳам босмахона ишчилари қўлидан ўтади. Корхонамизнинг илғор ишчилари ҳақида гап кетгудек бўлса ҳарф терувчилар З. Аҳмедова, Н. Шамсутдинова, саҳифаловчилар Т. Боймуродов, С. Шарикова, Ж. Найман, печатниклар А. Тўйчиев, У. Юсупов, муқоваловчилар Ф. Иброҳимов, И. Юсупова, А. Эшоноваларнинг номини фахр билан тилга оламиз.

— Янгича шароитда илғорларни рағбатлантириш қандай йўлга қўйилган?

— Маъмурият касаба союз комитети билан ҳамкорликда социалистик мусобақа шартларини ишлаб чиққан. Мусобақа ғолибини аниқлашда коллективнинг иш кўрсаткичи, ишлаб чиқарган маҳсулотининг сифати, меҳнат унумдорлиги, тежамкорлик борасидаги натижаларига алоҳида эътибор берилади. Цехлараро мусобақага ҳар кварталда якун чиқарилиб ғолиб коллективга босмахонанинг кўчма Қизил байроғи ҳамда 400—500 сўм пул мукофоти топширилади. Пешқадам бригада эса вимпел ва 100—150 сўм пул билан мукофотланади.

— Йирик саноат корхоналарида маҳсулотни давлат қабули вакиллари қабул қилиб олмоқдалар. Сизларда сифат масаласида қандай тадбирлар амалга оширилмоқда?

— Маҳсулот сифати ҳамиша эътиборимизда. Шуни мамнуният билан айтишим мумкинки, ўтган йили маҳсулот сифатига биронта эътироз эшитганимиз йўқ, рекламация келмади. Бу даражага эришиш учун эса анча ҳаракат қилдик. Босмахонада сифат группаси ташкил этганмиз. Саккиз кишидан иборат бу жамоатчилик группасига Абдусодиқ Тўйчиев бошчилик қилади. Абдусодиқ ўз касбининг устаси, малакали ишчи, полиграфия соҳасидаги умумий иш стажи 16 йил. Босмахонанинг ишини миридан-сиригача билади. Группанинг бошқа аъзолари ҳам ўз ишининг билимдонлари ҳисобланишади. Улар иш куни давомида бўш вақт топиб, ўз участкаларидаги иш билан танишадилар: камчилик бўлса кўрсатадилар, маслаҳат, зарур пайтда ёрдам берадилар.

Бундан ташқари, ҳар бир цехда «Нуқсонсиз меҳнат системаси бўйича иш ҳисоботи экрани» бор. Бу экранда ишчиларнинг исм-фамилиялари ёзилган бўлиб, катакларда ойнинг қайси иш кунида сифат бўйича кимга қандай эътироз айтилганлиги қайд этиб борилади. Ушбу қайдлар ойлик иш ҳақи чиқараётганда, мукофот тақсимланаётганда эътиборга олинади.

— Иш шароитларини яхшилаш бўйича нималар қилингани ва қилинаётгани ҳақида тўхталсангиз?

— Босмахонамизда 326 киши меҳнат қилади, шундан 250 нафари аёллардир. Ишчилар махсус кийимбош билан таъминланган. Ечиниш хонасида ҳар бир ишчининг ўз шкафи бор. Аёллар учун гигиена хонаси мавжуд, медпункт ишлайди. Ҳар бир цехда дам олиш хоналари бўлиб, улар жиҳозланган. Ишчилар тушлик пайтида бу ерда шахмат-шашка, стол тенниси, биллиард ўйнайдилар. Шинам ошхона ишчилар ихтиёрида. Бундан ташқари айрим цех ишчиларига ҳар куни мева шарбати билан сут берилади.

Натижада ҳар ой, кварталда барча кўрсаткичлар, план ва мажбуриятлар ошириб бажарилмоқда. Масалан, 11 ойда ҳам планга қўшимча салкам 44 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилди. Кўплаб ишчилар Улуғ Октябрнинг 70 йиллик юбилейи шарафига зиммаларига олган социалистик мажбуриятларини шараф билан бажардилар. Ж. Идиятуллина, Л. Федосенко, Т. Умаров, К. Тўйчиев, К. Мадиёров сингари пешқадамлар 7 ноябргача уч йиллик, Т. Боймуротов, А. Искалиев, С. Шарипова, В. Тошкенбоева, Н. Шамсутдинова, У. Раҳматова, Р. Нодирматов сингари 52 нафар илғор эса икки йиллик шахсий планларини уддаладилар. 37 киши эса айни кунларда келгуси йиллар ҳисобига меҳнат қилмоқда.

— Янгича хўжалик юритиш усули ҳақида батафсилроқ тўхталсангиз?

— Учта цехимизнинг барчаси хўжалик ҳисоби асосида иш юритмоқда. Уларнинг қатъий иш планлари бор. Баъзан заруратдан уларга ортиқча иш юкласангиз оғриниб қоладилар. Цех, бригада раҳбарлари билан бир қаторда ишчилар ҳам меҳнат унумдорлиги, таннарх, иш ҳақи фонди сингари иқтисодий кўрсаткичларни тушунадиган, қадрига етадиган бўлиб қолдилар.

«Матбуот» бирлашмасида ҳали ўз-ўзини маблағ билан таъминлаш жорий қилинмаган. Бу анча мушкул масала. Бунинг учун корхонанинг фойдаси катта бўлиши керак. Бунинг учун бизнинг босмахона йилига 250 минг сўм соф фойда олиши керак. Бизнинг фойдамиз эса ҳозирча 100 минг сўмни ташкил этмоқда. Бу йилдан эса қисман ўз харажатларини ўзи қоплаш системасида ишлашга ўтамиз.

А. ҒУЛОМОВ.

ЗАВОДГА КИМ ХАЛАЛ БЕРЯПТИ?

«ИРГИДРОМАШ» экспериментал заводи кейинги пайтда қолоқлар сафидан чиқолмай қолди. Корхонада товар маҳсулоти ишлаб чиқариш плани аранг уддаланмоқда. Ўтган йилнинг биринчи ярмида 300 минг сўмлик саноат маҳсулоти етказиб берилмади. Унинг асосий турлари металл конструкциялари, сув қурилмалари ва ностандарт жиҳозлар ишлаб чиқаришнинг ўсиш суръатлари пасайиб кетди. Молиявий кўрсаткичлар ҳам беқарор бўлиб қолди. Бундай аҳволни қандай изоҳлаш мумкин?

— Министрлик бизнинг корхонага ремонтчи корхонадек қарайди, — дейди завод бош инженери Я. И. Жуков. — Ваҳоланки биз ремонт ишлари билан шуғулланмаймиз, балки янги маҳсулот ишлаб чиқарамиз. Таъминот ёмон бўлгач планда ҳам, маҳсулотнинг янги турларини ишлаб чиқариш муддатларида ҳам муваффақиятсизлик юзага келади.

Бизнинг корхона машинасозлик заводи сифатида лойиҳалаштирилган бўлса-да, бош технолог бўлимида борйўғи тўрт нафаргина мутахассис ишлайди. Ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар номенклатураси эса 30 позициядан иборат (металл конструкцияларининг биргина позициясида юзлаб номлар бор). Бундан ташқари цехларда на қайта ишлов маркази, на поток линиялари мавжуд. Заводни техник жиҳатдан қайта қуроллантиришнинг биринчи навбатида 176 та металл қирқувчи станоклар етказиб берилмади.

— Албатта, қолоқлик фақат объектив сабаблар туфайлигина юзага келди, деб айта олмаймиз, — дейди корхона директори Т. М. Маҳмудов. — Шунинг учун ҳам йил бошида заводнинг хўжалик фаолиятини ўрганиб, изга солиш тўғрисида конкрет таклифлар тайёрлаши учун тўрт группадан иборат комиссия тузилди. Биринчи группа маҳсулот нархини ўзгартириб, ишчи ўринларини қайта тарификация қилиш устида иш олиб борса, иккинчиси ишнинг иқтисодий ҳолатини анализ қилмоқда. Инженерлар комиссияси эса барча ишлаб чиқарилаётган маҳсулотларнинг техник жиҳатдан асосланганлигини ревизия қилиш билан банд. Сўнгги комиссия состави кўргазмали агитация воситалари асосида илғор иш методлари ва техника янгиликларини пропаганда қилмоқда.

Корхонада ишчилар учун нормал социал-маиший шароитлар яратиб берилган. Ошхона, магазин, психологик дам олиш хонаси мавжуд. Завод ўз ётоқхонасига эга. Ишчилар навбат билан квартира билан таъминланяпти.

Лекин корхона раҳбарлари объектив сабабларга «суяниб» ўз ишларини ниҳоятда секинлик билан қайта қурмоқдалар. Улар ишлаб чиқариш муаммоларини ишчилар ва инженер-техник ходимларнинг фаоллигини ошириш билан эмас, балки юқоридан берилган тайёр кўрсатмалар асосида ҳал қилмоқчига ўхшайдилар...

Ю. ЦАЙ,
жамоатчи мухбир.

● ШАҲОДАТ Абзалхонова кўп йиллардан бери «Ташгортрикотаж»нинг 7-ательесида ишлайди. Бу илғор ишчини коллективда ёшларнинг меҳрибон мураббийси сифатида ҳам яхши билишади. Суратда: Ш. Абзалхонова ўзи мустақил ишга йўлланма берган шогирдлари (чапдан) Нигора Ғаниева, Мактуба Илёсова ва Наргиза Тохировалар билан.

Т. КАРИМОВ фотоси.

ЎЗБЕКИСТОН — АФҒОНИСТОН

ЖАМИЯТНИНГ ОБЛАСТЬ БЎЛИМИ ТУЗИЛДИ

Совет-афғон дўстлик жамиятининг Тошкент область бўлимини тузиш юзасидан таъсис конференцияси ўтказилди. Чет эллар билан дўстлик ва маданий алоқалар Ўзбекистон жамияти президиумининг раиси Ф. Ғ. Тешабоев, конференцияда сўзга чиққан бошқа ўртоқлар икки мамлакат ўртасидаги дўстлик ришталарини янада мустаҳкамлаш, хусусан, Тошкент области ва Афғонистоннинг Саманган вилояти меҳнаткашларининг ўзаро ҳамкорлиги, маданий алоқалари ҳамда тажриба алмашувларини янада ривожлантириш лозимлиги ҳақида фикр юритдилар.

Таъсис конференцияси 26 кишидан иборат правление аъзоларини сайлади. Область ижроия комитети раисининг ўринбосари — область план комиссиясининг раиси Т. Йўлдошев совет-афғон дўстлик жамияти Тошкент область бўлими правлениесининг раиси, область ижроия комитети инструктори Б. Қўчқоров правление секретари қилиб сайландилар.

Конференция қатнашчилари Афғонистон меҳнаткашларига қарата мурожаат қабул қилдилар.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ СИЁСИЙ БЮРОСИДА КЎРИБ ЧИҚИЛГАН

КОЛХОЗ ҲАЁТИ ҚОНУНИ

ЯНГИ йил — ўзининг тўртинчи Бутуниттифоқ съездига тайёргарлик кўраётган мамлакат колхозчи деҳқонлари ҳаётида алоҳида йилдир. Яқинда КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси СССР давлат агросаноат комитети ва иттифоқ колхозлар кенгашининг колхозларнинг намунавий уставига қўшимчалар ва ўзгартишлар киритиш мақсадга мувофиқлиги тўғрисидаги таклифини маъқуллади. Шу муносабат билан нималар кўзда тутилаётганлиги ҳақида гапириб беришни ТАСС мухбири А. ДЗЮБЛО иттифоқ колхозлар кенгашининг раиси, икки марта Социалистик Меҳнат Қаҳрамони И. И. КУХАРдан илтимос қилди.

— Ҳозир амал қилаётган намунавий устав қабул қилингандан бери орадан 18 йилдан кўпроқ вақт ўтди. Кўпгина қоидалар эскириб, улар социал-иқтисодий муносабатларни қайта қуриш, агросаноат комплексида хўжалик механизмини такомиллаштириш ва интеграция жараёнларини ривожлантириш шароитида колхозлар ҳаётида рўй бераётган туб ўзгаришларга мос келмаяпти. Намунавий устав лойиҳасида ана шуни ҳисобга олиб, энди колхозлар ягона халқ хўжалик комплексининг асосий бўғинларидан бири эканлиги, уларнинг иши давлат раҳбарлиги билан узвий равишда тўла мустақиллик, ўзини-ўзи бошқариш, хўжалик юритишнинг демократик принциплари асосида, хўжалик ҳисоби ва ўзини-ўзи маблағ билан таъминлаш шароитида ташкил этилаётганлиги таъкидланмоқда. Колхозлар ўз вазифаларига мос келадиган ва қонунларга зид бўлмаган ҳар қандай фаолиятни амалга оширишлари мумкин.

Чунончи, колхозга пландаги маҳсулотнинг бир қисмига ҳамда ўз савдо тармоғи орқали, колхоз бозорида матлубот кооперациясига ва бошқа ташкилотларга сотиладиган пландан ташқари маҳсулотнинг ҳаммасига мустақил равишда нарх белгилаш ҳуқуқи берилади. Колхоз хўжаликлараро корхоналар ва ташкилотлар, агросаноат комбинатлари, агрофирмалар ва бошқа бирлашмалар фаолиятида ихтиёрий асосда қатнашиши мумкин.

Давлатга маҳсулот реализация қилиш ва бошқа йўллар билан маҳсулот реализация қилишга оид хўжалик шартномалари, марказлаштирилган тарзда тақсимланадиган моддий ресурсларни етказиб бериш миқдори, қарз бериладиган маблағлар ва пудрат ишлари лимитлари, шунингдек узоқ муддатли иқтисодий нормативлар планлаштириш учун дастлабки маълумотлардир.

Колхоз меҳнатни ташкил этиш ва рағбатлантиришнинг асосий формаси сифатида коллектив пудратни қўллаяди, шунингдек пудратнинг оилавий, шахсий ва бошқа формаларидан фойдаланади.

— Буни соф хўжалик соҳаси, дейиш мумкин. Колхознинг ички демократиясини ва ишда ошкораликни ривожлантириш учун нималар кўзда тутилмоқда?

— Умумий йиғилишларнинг ҳуқуқлари кенгайтирилади. Масалан, умумий йиғилишларнинг қарори билангина колхоз раисини ўз вазифасидан озод қилиш, шу жумладан у бошқа ишга ўтиши муносабати билан ҳам озод қилиш мумкин.

Колхоз ҳаётида бригада, ферма, бошқа ишлаб чиқариш бўлинмалари коллективларнинг ва улар кенгашларининг роли анча ошиб бормоқда. Уларнинг фаол иштирокида хўжалик ҳисобидаги топшириқлар тайёрланмоқда ва тузиладиган пудрат шартномаларининг шартлари ишлаб чиқилмоқда, интенсив технологияларни жорий қилиш, колхоз мулки сақланиши, меҳнат шароитини яхшилаш ва меҳнат интизомини мустаҳкамлаш масалалари ҳал этилмоқда. Бўлинма коллективига бўлинма раҳбарини сайлаш ва уни озод қилиш тўғрисида таклиф киритиш ҳуқуқи берилган.

Томорқа ер участкаларининг миқдори ва шахсий ёрдамчи хўжаликлардаги чорва сони тўғрисидаги масалаларни ҳал этиш юқоридан ҳеч қандай чеклашларсиз колхозчилар умумий йиғилишларининг ихтиёрига бутунлай берилади.

— Муҳим аҳамиятга эга бўлган қўшимчалар бор. Томорқа хўжалигига тааллуқли яна қандай қоидалар бор?

— Шахсий ёрдамчи хўжалик социалистик қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг таркибий қисми эканлиги қайд этилган ва колхоз планларни тузишда колхозчиларнинг ҳамда ўз территориясида истиқомат қиладиган бошқа гражданларнинг томорқа хўжалигини ривожлантириш зарурлигини ҳам ҳисобга олади.

Чорвачилик ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулоти етиштириш тўғрисида колхоз билан шартнома тузадиган кишиларга қўшимча ер участкалари, пичан ўрадиган машиналар ва яйловлар ажратиб бериш кўзда тутилган.

— Маълумки, яқинда колхозчиларнинг пенсия таъминотини такомиллаштириш тўғрисида қарорлар қабул қилинди. Намунавий устав лойиҳасида келгусидаги социал ривожланиш соҳасида нималар таклиф этилади?

— Бу ўринда давлат корхонаси тўғрисидаги қонун талабларига мос келадиган қоидалар: комплекс механизация даражасини ошириш, индустриал технологияларни жорий этиш, иш жойларини ташкил этишни такомиллаштириш асосида оғир, кам малакали меҳнатни камайтириш, келгусида эса бутунлай тугатиш алоҳида таъкидлаб ўтилган.

Колхозчиларни уй-жой билан таъминлаш тартиби белгилаб берилган ва колхоз правлениеси касаба союз комитети билан биргаликда ошкораликка риоя этган ҳолда колхоз уйларидан уй-жойлар бериши таъкидланган. Иқтисодий имкониятларни ҳисобга олиб, колхозга аёллар учун ҳомиладорлик вақтида ва бола туғилгандан кейин бериладиган нафақаларга қўшимча ҳақ белгилаш, уч ва ундан кўпроқ бола туққан аёлларни бир вақтнинг ўзида мукофотлаш учун ҳақ тўлаш ҳуқуқи берилади. Колхоз ўзининг социал фаолиятини халқ депутатлари маҳаллий Советлари билан мустаҳкам бирликда олиб бориши муҳимдир.

— Иван Иванович, пировардида қуйидаги масала юзасидан хўжалик раҳбари, Москва областидаги энг яхши колхозлардан бирининг раиси сифатида Сизнинг фикрингизни билишни истардик. Кейинги вақтда янги иқтисодий муносабатлар жорий этилаётганлиги муносабати билан хўжаликларга ердан фойдаланганлик учун ҳақ тўлаш жорий этилиши мақсадга мувофиқ эканлиги тўғрисида таклифлар билдирилмоқда.

— Ўйлайманки, бу таклифлар ўринлидир. Чунки улар иқтисодий қонунларнинг амал қилишига тааллуқлидир. Турли хўжаликлар ҳар хил ерларда иш юритадилар. Шунинг учун ҳам табақалаштирилган мулк тўғрисидаги масала назаримда бизнинг шароитимизда ҳам аҳамиятга эга.

● ТОШКЕНТДАГИ «Комфорт» мебель ва ёғочсозлик ишлаб чиқариш бирлашмасида аҳоли учун кенг истеъмол товарлари ишлаб чиқаришга катта эътибор берилмоқда. Янги йил арафасида савдо тармоқларига кўплаб миқдорда турли хилдаги ана шундай товарлар етказиб берилди. Суратда: цех мастери Н. Усмонова ва техник контрол бўлими ходими Э. Ни билан маҳсулот сифатини кўздан кечирмоқдалар.

Р. ШАРИПОВ фотолари.

ПАРТИЯ ТУРМУШИ: КАНДИДАТЛИК СТАЖИ

РЕКОМЕНДАЦИЯ БЕРДИНГМИ...

● Георгий МАЛЕРЕНКО 243-граждан авиацияси заводининг ветеран ишчиларидан. Корхонада уни фақат илғор ишчигина эмас изланувчан ихтирочи сифатида ҳам яхши билишади. Георгий Николаевич кўп йиллардан бери ўзининг турли рационализаторлик ва ихтирочилик таклифлари билан ишлаб чиқариш жараёнларини такомиллаштиришга катта ҳисса қўшиб келмоқда.

Партия йиғилиши давом этарди. Учқун Омонов қиш мавсумига тайёргарлик ҳақида гапирар экан, асосий эътиборни ютуқларга эмас, балки бажарилиши лозим бўлган ишларга қаратди. Абдухалил ака унинг ўринли гапларини тинглаб, ён дафтарига тез-тез нималарнидир ёзиб қўйди.

Учқун мактабни битиргач фермага молбоқар бўлиб ишга кирди. У тортинчоқ, лекин меҳнатсевар эди. Нима ишни буюрсанг ҳам йўқ демасди. Баъзан мавсум вақтида ўз ишидан ташқари ем-хашак тайёрлашга, пахта теришга чиқарди. Айрим кишилардек ҳеч қачон ўзини орқага ташламасди. Абдухалил Абдураҳимов Учқундаги ишчанликни сезиб қўшимча топшириқлар берди, жамоат ишларига жалб этди. У эса берилган вазифаларни кўнгилдагидек бажарарди. Шундан кейин Учқун партияга кириш учун ариза ёзганида, биринчи бўлиб Абдухалил аканинг ўзи унга рекомендация берди. Рекомендация фақат мақтов гаплардан иборат бўлмади. Учқуннинг кўпроқ камчиликлари кўрсатилди. Унинг ўз устида тинмай ишлаши, билими, малакасини ошириб бориши лозимлиги таъкидланди.

Устоз рекомендация бериш билан чегараланмади. КПСС программаси ва Уставини ўрганишида яқиндан ёрдам берди. Унинг маслаҳати билан шогирди қишлоқ хўжалиги техникумига ўқишга кирди, агитаторлик қилди. Кандидатлик муддатини шараф билан ўтаб, бу йил партия сафига кабул қилинди. Синов даврида у бригадир ёрдамчиси вазифасига тайинланган эди. Яқинда унинг ҳаётида яна бир қувончли воқеа юз берди. У ўзи ишлаётган бригада коммунистларининг ҳисобот-сайлов йиғилишида партия группаси ташкилотчиси этиб сайланди.

Учқун Омоновнинг ишчан, ташаббускор коммунист бўлиб етишиши, тарбияланишида ветеран коммунист, Оққўрғон районидаги С. Сегизбоев номли совхоз фермасининг бош зоотехниги Абдухалил Абдураҳимовнинг ҳиссаси катта бўлди. Унинг ўзи меҳнатда, жамоат ишларида ҳаммага намуна бўлиш билан бирга партия сафларини муносиб ёшлар билан тўлдириб боришда, қуйи ячейкалар жанговарлигини оширишда партия ташкилотига катта ёрдам беряпти. Ҳозир фермада унинг тарбиясини кўрган ёшлар талайгина.

Катта осеменатор Ашурали Насибалиев ҳам дастлаб фермага оддий ишчи бўлиб кирганди. А. Абдураҳимовнинг ёрдамида у ўз малакасини ошира борди, партия сафига кирди. Устоз маслаҳатига қулоқ солиб олий маълумотли бўлди. Ёш коммунист Йўлдош Эргашевни яқинда бригадирликка кўтаришди. У ҳам Абдухалил аканинг ёрдамида иш юритишни ўрганган эди. Мана энди бир коллективга бошқош.

Неъмат Жуманов ҳам шу ерда шаклланди. Абдухалил аканинг маслаҳати билан Чиноз наслчилик совхоз-техникумини тамомлади. Ҳозир электрда сут соғиш аппаратлари механиги. Яхши мутахассис бўлиб етишган. КПСС аъзолигига кандидат сифатида агитаторлик қиляпти. Ўзи ташаббус кўрсатиб фермада футбол командаси тузди.

Абдухалил ака ўндан ортиқ йигит-қизларга КПСС сафига кириш учун рекомендация берган. Уларнинг ҳаммаси мураббий ишончини оқламоқда.

— Айрим партия аъзолари, — дейди А. Абдураҳимов, — рекомендация бериш билан чегараланиб қоладилар. Мен буни ишни бошлаб охирига етказмаслик, тўғрироғи масъулиятсизлик деб биламан. Рекомендация бердингми, демак, шу кишининг тақдири учун жавобгарсан. Айрим партия ташкилотлари ҳам синов даврида КПСС аъзолигига кандидатнинг ҳисоботини тинглайдиларку, бироқ кафолат берувчининг ҳисоботини тингламайдилар. Бу — нотўғри. КПСС Марказий Комитетининг Тошкент область партия ташкилоти ҳақидаги қарорида шу каби камчиликлар жуда тўғри танқид қилинди. Биз бу қарордан хулоса ясаган ҳолда тадбирлар ишлаб чиқдик ва уни изчил амалга оширишга ҳаракат қилмоқдамиз. Шу жумладан, партия ташкилотимизда икки йиллик синов муддатини жорий этганмиз.

Абдухалил Абдураҳимов иши билан сўзи бир коммунистлардан. У жамоатчи бўлиш билан бир қаторда ишлаб чиқаришда ҳам ташаббускор. Яқинда у совхоз дирекцияси олдига янги бир таклиф билан борди.

— Сутни кўпайтириш учун яна бир резерв бор, — деди у, — моллар яйратиладиган қўшимча майдон ажратилиши керак. Сигирнинг сут безлари яхши ишлаши учун ҳар куни камида уч километр юриши керак. Шундай қилинса сутнинг ёғлилиги ошади. Ҳозирги мавжуд майдон эса тор, зах. Қўшимча жой ажратилса майдон ҳам қуруқ бўлади, сигирлар бемалол яйрайди. Белгиланган масофани босиб ўтади, натижада сутнинг ёғлилиги камида 0,1 процентга ошади. Бу эса сут миқдори 10—15 процентга кўпаяди, ҳар куни 150—200 килограмм қўшимча сут олинади, деган гап.

Тажрибакор А. Абдураҳимовнинг таклифи амалга оширилди. С. Сегизбоев номли совхоз чорвадорлари катта муваффақиятларга эришмоқдалар. Бунда шубҳасиз билимли чорвадор, ветеран коммунистнинг муносиб ҳиссаси бор.

Б. СОЛИХОВ,
Оққўрғон районн.

СССР БАНК СИСТЕМАСИДА ЯНГИЛИК

СССР банк системасини қайта қуриш — маблағ ва насияларни муҳим воситаларга айлантиришни ўз олдига мақсад қилиб қўяди. Токи бу воситалар ёрдамида экономикадаги аҳволга, товар-пул муносабатларининг социалистик хўжаликни планли бошқариш механизми билан узвий қўшилувини таъминлайдиган қуролга самарали таъсир ўтказиш мумкин бўлсин. СССР банк системасидаги бу имкониятлардан шу пайтгача ё мутлақо фойдаланилмаган ё ўта қониқарсиз фойдаланилган.

Кейинги пайтларгача мамлакат ички банк операцияларини аслида иккита банк — Давлат (СССР Госбанки) ва капитал маблағлар таъминотига ихтисослашган (СССР Стройбанки) Бутуниттифоқ банки амалга оширарди. Экспорт-импорт ҳисоблари билан ташқи савдо банки (СССР Внешторгбанки) шуғулланарди.

СССР Давлат банки (1921 йили асос солинган) ислоҳ қилингунга қадар ягона насия, тўлов, эмиссион ва кассавий марказ ҳисобланарди. Унинг 4,5 минг филиали ва бўлимлари, аҳоли ўзининг пул жамғармаларини сақлайдиган 80 минг омонат кассаси бор эди. Банк мамлакатнинг бутун халқ хўжалигига (қурилиш ташкилотларидан ташқари) қисқа муддатга қарз берарди, давлат ва коллектив деҳқончилик хўжаликлари (совхоз ва колхоз), матлубот кооперацияларини пул билан таъминларди, узоқ муддатга қарз берарди, шунингдек мамлакатдаги барча ҳисоб-китоб ишларини амалга оширарди. Бундан ташқари пул муомаласини тартибга солиш, СССР валюта ресурсларини жамғариш ва фойдаланиш вазифаси ҳам шу банк зиммасига юкланган эди. Қурилишлар СССР Қурилиш банки орқали, шу билан бирга асосан экономиканинг давлат секторида маблағ билан таъминланарди.

Қайта қуришга қадар СССР банк системаси, умуман олганда, ана шундай эди. Агар у ишлаб чиқариш самарадорлиги ва сифати учун хизмат қилганида, илмий-техника тараққиёти ва ресурслардан оқилона фойдаланишни рағбатлантирганида аслича, яъни ўзгармай қолаверади. Афсуски, у бундай хусусиятга эга эмасди. Чунончи, насия масаласини олиб кўрайлик. У экономикани маъмурий-директив усулда бошқариш даврида ўзининг асосий хусусияти — қайтариб бериладиган ва тўланадиган хусусиятини йўқотди ва ўша қайтариб берилмайдиган, тўланмайдиган бюджетдан маблағ ажратиш турига айланди. Бундай маблағ ажратиш совет экономикасида самарали хўжалик юритишга ижобий таъсир ўтказиши мумкин эмаслиги тушунарли. Бунинг устига у меҳнат коллективларида давлат пул ресурсларига нисбатан таъмагирларча муносабат туғдирди, ҳатто бундай кайфиятни авж олдирди.

СССРнинг аввалги банк системасидаги камчиликларга оид яна кўплаб мисоллар келтириш мумкин, аммо бизнинг мақсадимиз ислоҳ қилиш жараёнида унинг ана шу камчиликларни қандай қилиб тугатаётганлигини кўрсатиб беришдир. Аввало, мамлакатда банк ишларини структура жиҳатидан қайта қуришга қарор қилинди. Энди аввалги учта ўрнига олтита банк ишлайди. Булар — СССР Давлат банки, Ташқи иқтисодий фаолият банки, ҳозирги қурилиш банки базасида Саноат-қурилиш банки ташкил этилмоқда, сўнгра Агросаноат банки, Уй-жой-коммунал хўжалиги ва социал тараққиёт банки ва пировардида Аҳолининг меҳнат жамғармалари ва насия банки.

Давлат банкидан ташқари ҳамма банкларнинг қайси соҳаларга тааллуқли эканлиги (ҳатто номларидан ҳам) яққол кўриниб турипти. Давлат банки зиммасига бошқа ишларидан ташқари мамлакат банк фаолиятининг бош координатори вазифаси юклатилади.

Структуравий қайта қуриш бир қатор янги қоидалар билан тўлдирилган. Бу қоидаларга кўра банклар совет экономикасини интенсивлаш, уни тўла хўжалик ҳисобига ва ўзини маблағ билан таъминлашга ўтказиш,

ҚАЙТА ҚУРИШ АМАЛДА

илмий-техника тараққиётининг сўнгги ютуқларини кенг кўламда жорий этишнинг актив иштирокчиларига айланадилар. Чунончи, уларга энг йирик лойиҳалар (улар амалга оширилмасдан аввал, албатта) бўйича давлат экспертизаси ўтказишни министрликлар ва идоралардан талаб қилиш ҳамда унинг натижаларига қараб маблағ ажратиш ёки ажратмаслик, зарар келтириб ишлаётган корхона ва ташкилотларни тўлаш қобилиятига эга эмас, деб эълон қилиш ёки уларни насия беришнинг алоҳида режимига ўтказиб қўйиш ҳуқуқи берилган. Ниҳоят, банклар тадқиқот қилишдан бошлаб, маҳсулотни серияли ишлаб чиқаришгача бўлган тўла цикл илмий ечимлар учун узоқ муддатли қарз бериш ҳуқуқига эга бўлдилар.

Биринчи бўлиб Саноат-қурилиш банки ўз ишини қайта қурди ва айтиш мумкинки, бўлажак мижозлари учун ўз эшикларини очди. Бу банк (қурилишдан ташқари) саноатга маблағ ажратишни ва ҳисоб-китобни ўз зиммасига олди.

— Бу сўзсиз, пул операциялари ҳажми ва кўламини кенгайтиради, улар бир неча баравар ўсади, — дейди собиқ Қурилиш банки правлениеси раиси, ҳозир эса янги банк раҳбари Михаил Зотов. — Бизнинг тахминий ҳисобларимизга кўра насияга бериладиган пул миқдори тўрт баравар кўпаяди. Кенг кўламда такрор ишлаб чиқариш билан шуғулланаётган корхоналар учун бундан буён барча қарз олиш-тўлаш операцияларининг бир ерда мужассамланиши ҳам жуда муҳимдир.

Шу кунгача маблағ плани бюджетдан чиқадиган маблағлар ва корхоналарнинг пулларидан иборат бўларди (1985 йилги маълумотлар бўйича 46—47 ва 51 процент). Банкнинг ўз кредити эса 2—3 процентни ташкил этарди. Ўйлаймизки, яқин вақт ичида бу нисбат ўзгаради. Ўзгарганда ҳам — кредит фойдасига бўлади. Ҳамма соҳаларда мамлакат хўжалигини ўзини маблағ билан таъминлашга ўтказиш амалга оша бошлаганлиги бу фикрга асос бўла олади. Бу шундай усулки, корхона, хўжалик ва ташкилотлар ўз тараққиётлари учун ўзлари маблағ ишлаб топадилар. Табиийки, маблағ сарфлашнинг бундай тартибида улар банк кредитисиз иш битиролмайдилар.

1987 йилнинг августидан бошлаб Аҳолининг меҳнат жамғармалари ва насия банки ҳам иш бошлади. Мамлакат омонат кассалари унинг базавий асоси ҳисобланади. Бу кассаларда ҳозир аҳолининг 253 миллиард сўм жамғармаси сақланмоқда. Бу жамғармалар ўтган йилнинг ўзида фақат процент ҳисобидан 5,5 миллиард сўм кўпайди.

Янги банк хусусий шахсларга асосий қарз берувчига айланмоқда. Агар хусусий ва кооператив эгаликка рухсат берадиган ва уни кенгайтирадиган якка тартибдаги меҳнат фаолияти тўғрисидаги Қонуннинг шу йил май ойидан бошлаб кучга кирганлигини ҳисобга олсак, бу айни муддаодир. Умуман олганда эса, банк правлениеси раиси Александр Бурковнинг журналистлар билан суҳбатда таъкидлашига қараганда бизнинг асосий мақсадимиз — пул билан боғлиқ ишларда ҳар бир оиланинг ишончли шериги ва ёрдамчиси бўлишдир.

Бу муассаса СССРнинг молиявий ҳаётига қандай янгилик олиб киради? Энг аввало, банк хусусий шахсларга қарз бериш ва уни расмийлаштириш ишларини жўнлаштиради ва табиийки, тезлаштиради. Илгари бу ишларга фақатгина кўп вақт эмас, балки талайгина расмий қоғозлар ҳам сарфланарди. Бунинг устига пул қарз олувчи ишлаб турган корхона ва ташкилот орқали бериларди.

Омонат банки ташкил этилиши билан бу мураккабликлар ва ноқулайликларнинг ҳаммаси йўқолди. Чунки мамлакатдаги ҳар бир киши, у қаерда яшаши ва ишлашидан қатъий назар, жойлардаги филиаллар ва бўлимлар орқали исталган пайтда банк билан бевосита боғлана олади. Бу ерда кооператив квартира, шахсий уй ёки дала ҳовли қуриш учун қарз беришдан ташқари, буюмлар сотиб олишлари учун маълум муддатга пулдан ёрдам берилади. Дарвоқе, шуни ҳам алоҳида таъкидлаш керакки, бизда қарз тўлов дунёда энг кам — йилига 0,5—2 процентга тенг. Бу ишда банк савдонинг бир қисм мижозларини ўзига олмоқчи.

Қарз бериш билан бирга банк мижозларнинг топшириқлари туфайли тинимсиз давом этиб турадиган тўловлар билан боғлиқ барча юмушларни ўз зиммасига олади. Банк счетида сақланаётган маблағлардан фойдаланиш қулай бўлсин учун чек дафтарчалари жорий этилади. Ғарбда кенг тарқалган бу усул бизнинг мамлакатимиз учун янгиликдир. Бу янгиликдан Россия Федерацияси территориясида яшовчи аҳоли биринчи бўлиб фойдаланади. Банк билан ўзаро алоқанинг янги формаси яхши изга тушгач, чек дафтарчалари бутун мамлакат бўйлаб жорий этилади. Афтидан, бу бир йилдан сўнг амалга ошади.

(АПН)

КОНВЕЙЕРДА... УЙЛАР

ТОШКЕНТЛИК уйсозлар янги технологик система асосида яратган уй синовдан яхши ўтди. Экспертлар Сергели йирик ҳажмли блокли уйсозлик комбинати ишлаб чиқараётган бу уйлар тез-тез зилзила бўлиб турадиган зоналарда ҳам бунёд этилиши мумкин деган хулосага келдилар.

Янги турар-жой биноси қурилишига болаларнинг кубик ўйини асос қилиб олинган. Махсус тартибда жойлаштирилиб, ўзаро бетон ва металл билан бириктирилган 400 кубик блок яхлит бир уйни ташкил этади.

— Бу усулда асосий вазифа шу кубикларни тайёрлаб олиш, уларнинг ички пардозини амалга оширишдадир, — дейди комбинат бош инженери Виктор Наумович Гольдман. — Айнан шу усул туфайли республика уй-жой қурилиши тарихида биринчи марта уйларнинг тайёрлик даражаси комбинатдаёқ 75 процентгача етмоқда. Ишлаб чиқариш эса конвейер асосида олиб борилмоқда.

... Поток бошида блоклар тайёрлаб олинади. У учта панелли устки ҳамда остки томондан қопланадиган қисмлардан иборат. Блокни тайёрлашдаги барча иш жараёнлари механизациялаштирилган. Тайёр кубик блок қуритилгач, дастлабки пардозлаш цехига узатилади. Бу ерда унинг девори ҳамда шифти шпаклевка қилинади, пол тўшалади, ваннахона ва ошхонага кафель ётқизилади, санитария-техника жиҳозлари ўрнатилади. Шунча жараён бир ерда — завод шароитида амалга оширилади. Бундай қулай тартиб пардозловчилар иши сифатида ижобий таъсир қилмоқда. Бу усулнинг қурилиш майдонида олиб бориладиган иш жараёнидан фарқи шундаки, завод шароитида пардозлаш ишлари бир маромда узлуксиз давом этади. У ёки бу материалнинг йўқлиги туфайли тўхтаб қолиш ҳоллари тўла барҳам топган.

Ҳар бир алоҳида блок — алоҳида бир хона ёки ошхона, қўшимча хона ёки қаватлар ўртасидаги зина майдончасини ташкил этади. Улар қурилиш майдонларида монтаж қилинади. Натижада ана шу юмуш учун кетадиган вақт кескин қисқарди. 25 кишидан иборат бригада бир ойда ўрта ҳисобда 300—350 минг сўмлик монтаж ишларини бажармоқда. Йирик панелли уй қурилишида эса шундай коллектив кўпи билан юз минг сўмлик иш бажариши мумкин. Завод шароитида ишнинг юксак даражада механизациялашганлиги, иш шароитларининг яхшиланиши катта роль ўйнамоқда. Қисқаси, янги иш усули ниҳоятда истиқболлидир. Бу янгилик ҳам қурилишнинг бошқа илғор усуллари қаторидан кенг ўрин олиши шубҳасиз.

— Янгича ишлаётганимизга бир ярим йил бўлди, лекин ҳали ҳам ҳамма жараёнлар силлиқ, бир маромда давом этаяпти, деб бўлмайди, — деди сўзини давом эттириб Виктор Наумович, — ҳамон кўпдан-кўп қийинчиликларга дуч келаяпмиз. Ишлаш давомида технологияни такомиллаштиришга, лойиҳачиларнинг хатосини тузатишга мажбур бўлаяпмиз.

Комбинатда дастлаб блоклар монтаж қилинади. Пардоз ишларини эса «2-Отделстрой» тресті коллективи бажарарди. Ишнинг бундай ташкил этилишининг салбий томонлари анчагина эди. Пардозлаш сифати ҳам кўнгилдагидек бўлмасди. Эндиликда эса тамоман бошқа манзарани кўрасиз. Комбинат ҳузурида ташкил этилган пардозлаш бошқармаси бу кўрсаткичнинг кескин ортишига ёрдам бермоқда.

Комбинат коллективи тайёрлаб берган шундай кўп квартирали уйларнинг бири пойтахтнинг Сергели районида фойдаланишга топширилди. Шу кунларда эса Қўйлиқнинг 5-массиви, Калинин массивларида ҳамда А. Икромов районида ҳам бунёд этилмоқда.

Қурилишни бошидан охиригача ягона ташкилот олиб бораётганлиги ҳар томонлама ижобий натижа бермоқда. Аввало иш суръати ва сифатига нисбатан масъулият ошди, моддий манфаатдорлик ҳам кучайди. Бироқ, бу ишда ҳам пала-партишликка йўл қўйилмоқда. Самараси яхши эканлиги, аллақачон маълум бўлган бу янгилик кўпдан-кўп тўсиқларга дуч келаяпти.

Масалан, кадрлар билан комплектлашни олиб кўрайлик. Комбинат шаҳар чеккасида жойлашган. Ишчиларга эса махсус автобус ажратилмаган. Улар икки, ҳатто учтадан транспорт алмаштириб иш жойига етиб келишади. Тўғри, Қўйлиқ массивидан ягона 104-маршрутли автобус қатнайди. Лекин у жуда кам. Анча вақт кутиб қолинмоқда.

Комбинатда турар-жой муаммоси ҳам ўткир бўлиб турибди. Уй-жойнинг йўқлиги кадрлар қўнимсизлигига сабаб бўлмоқда. Ваҳоланки, комбинатда яқин кунларда янги бир бўлим очилади. Унда юзлаб ишчилар ишлаши керак. Шунча ишчиларни жалб қилишнинг ўзи бўлмайди. Бунинг учун аввало уй-жой керак. Юқорида айтганимиздек, бу катта муаммо бўлиб турибди. Комбинат лойиҳадаги қувватига тезроқ етиши учун уй-жой, транспорт хизмати ва бошқа шу каби муаммоларни ҳал қилиши керак. Бусиз эса кўзланган маррага эришиш жуда мушкул бўлади.

В. СИНЯГИН.

БЕШ ЙИЛЛИК ЗАРБДОРЛАРИ

30 ЙИЛДАН БЕРИ БУНЁДКОР

1959 ЙИЛИ Хонободнинг Чотқол тизмалари билан туташган қисмида янги қурилиш бошланди. У Ўрта Осиёдаги энг йирик бинокорлик материаллари саноати корхоналаридан бири ҳисобланган — Оҳангарон цемент заводи эди. У республика комсомолининг зарбдор қурилиш объекти деб эълон қилингач, ўша йили ўрта мактабни тугатган кўпчилик ёшлар шу ерга ишга келишди. Улар орасида ўн саккиз ёшли йигитча Сайдулла Абдураҳмонов ҳам бор эди.

Уни «Узбекшахтострой» трестининг 1-кўчма механизациялашган колоннасига бетончи қилиб ишга олишди. У пайтда ҳали кўп ишлар қўл кучи билан бажариларди. Сайдулла куни билан замбилда бетон ташиди. Кейинги куни эса ишга кечикиб келди. Негадир унга ҳеч ким танбеҳ бермади. Фақат яна замбилни кўрсатишди. Тушлик вақтида эса тажрибали қурувчи Анатолий Перцов ёнига чақирди.

— Қийналаётганингни кўриб турибман, — деди у ёш қурувчига. — Лекин тушкунликка тушиш ярамайди. Кетишни хаёлингга келтирма. Ҳали ўрганиб кетасан.

Ҳақиқатда ҳам бора-бора оғир ишга ўрганиб кетди. Кейинчалик у Оҳангарондаги «Сантехлит» заводи, «Стройпластмасса» комбинати, цемент заводининг шифер цехи ва бошқа қатор саноат объектларини бунёд этишда қатнашди. Ўз меҳнати натижаларини кўриб ҳаётидан қувониш туйғусини ҳис қилди. Эндиликда сал кам ўттиз йиллик меҳнат тажрибасига эга бўлган моҳир қурувчининг ўзи кўплаб ёшларга мураббийлик қилмоқда. Шу вақтгача ўттиздан ортиқ шогирдлар тайёрлади.

Устоз ғишт терувчи Сайдулла Абдураҳмоновнинг хизматлари муносиб тақдирланган. У 1984 йили «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган бинокор» деган юксак унвонга сазовор бўлди. Бир неча бор эса республика Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиқлари билан тақдирланди.

О. ХУШНАЗАРОВ.

ИЛҒОР ТАЖРИБА МАКТАБИ

ПИСКЕНТ: ҚИЙИНЧИЛИКЛАРНИ ЕНГИБ

1987 ЙИЛДА Пискент райони пахтакорлари Чиноз ва Янгийўл районларидан сўнг учинчи бўлиб йиллик пахта тайёрлаш планини бажардилар. Гапнинг очиғини айтганда ўтган йили уларнинг планни уддалашларига ҳам кўпчилик ишонмаган эди. Чунки, йил об-ҳавоси жуда мураккаб келди. Айниқса, Пискентда юз берган табиий офат — тошқин деҳқонларни анча эсанкиратиб қўйди. Бунинг устига ёзда ҳароратнинг паст бўлиши, кузнинг серёғин келиши, уларни яна бир бор синовдан ўтказди.

Лекин район меҳнаткашлари бу қийинчиликларни мардонавор енгишди. Далаларда мўл ҳосил етиштирилди. Йиғим-терим уюшқоқлик билан ташкил этилди. Энг муҳими пахтакорлар ўз сўзларининг устидан чиқдилар.

Бугун районда йил бўйи қилинган ишларга якун ясалмоқда. Ютуқни таъминлаган бош омиллар нималардан иборат, қандай камчиликларга йўл қўйилди, қандай муаммолар кўндаланг бўлди, ана шулар муҳокама қилинмоқда.

ИШОНЧ ВА НАЗОРАТ

● ОДАТДА ҳар бир деҳқоннинг ўз иш услуби бўлади. Аслида уларнинг ҳаммаси ҳам мўл ҳосил етиштирсам, йиллик план ва мажбуриятни бажарсам, деб ҳаракат қилади. Аммо йил охирида кимнингдир иш услуби ўзини оқлайди, бошқа бировники панд беради. Айниқса, 1987 йилги шароитда бу жуда катта аҳамият касб этди. Шунинг учун Пискентда бўлганимда кўпроқ район партия комитети, район Совети ижроия комитети, район агросаноат бирлашмасининг иш услуби билан қизиқдим.

— 1987 йил шароитида пахтадан мўл ҳосил етиштириш учун алоҳида меҳнат қилишга тўғри келди, — дейди район партия комитетининг биринчи секретари Акбарали Йўлчиев. — Услуб ҳақида нима дейиш мумкин... Республикамиздаги барча хўжаликларда юз берган қийинчилик бизда ортиғи билан бўлди. Лекин биз бутун диққат-эътиборни вазиятни муҳокама қилишга эмас, бартараф этишга қаратдик. Ҳамма жойда баҳамжиҳат ҳаракат қилинди. Партия ташкилотлари жойларда ўз ўринларини топишди. Илғор тажрибалар кенг оммалаштирилди, сиёсий-тарбиявий, ташкилотчилик ишлари кучайтирилди. Энг муҳими коммунистлар одамларни орқаларидан эргаштира олдилар. Менимча, бизга муваффақият келтирган бош омиллар ана шулардир.

Район партия комитетининг биринчи секретари умумий хулоса чиқарди. Аммо ютуқларнинг шундай омиллари борки, улар тўғрисида алоҳида тўхталиб ўтиш лозим...

Айни чигит экилаётган кезларда Пискентда табиий офат юз берди. Оҳангарон дарёсининг тошиши натижасида район катта шикаст кўрди. Айрим хўжаликларда экиш ишлари чўзилиб кетди. Ана шунда район партия комитети, район Совети ижроия комитети ва район агросаноат бирлашмаси раҳбарлари, мутахассислари маслаҳатлашиб, қатъий қарорга келишди. Хўжалик раҳбарлари ва етакчи мутахассислар иштирокида йиғилиш ўтказилди. Асосий гап дала ишларини кучайтириш, чигитни бир текис ундириб олиш, парваришни намунали ташкил этишни таъминлаш ҳақида борди. Бу тадбирларни амалга ошириш деҳқонларнинг ўзига ҳавола қилинди. Бошқача қилиб айтганда хўжалик раҳбарлари, мутахассисларга ишониш, уларга мустақиллик бериш керак, деган таклиф ўртага ташланди. Бу ҳаммага маъқул бўлди.

Албатта, район партия комитети хўжаликларга мустақиллик бериш билан биргаликда уларнинг ишини доимий назорат қилиб борди. РАПО ходимларининг кўпроқ юз берган муаммоларни ҳар бир жойнинг ўзида ҳал қилишлари таъминланди. Колхоз ва совхозларда барча агротехника тадбирлари экиннинг ҳолатига, ернинг етилишига қараб ўтказилди.

— Мустақил ҳаракат қилиш бизга ҳар томонлама фойда келтирди, — дейди Свердлов номли колхоз раиси Шомурод Эсеркепов. — мураккаб келган кўкламда ҳам асосан дастлабки экилган майдонлардаги кўчатни сақлаб қолиш учун курашдик. Шунга қарамай 600 гектар ерни қайтадан бузиб экишга тўғри келди. Ҳар гектар ерда ўртача 110 минг тупдан кўчат сақлаб қолинди. Парваришга зўр бердик. Қатқалоқ ўз вақтида юмшатилди. Ёзда эса зараркунандаларга қарши вазиятни ҳисобга олиб иш юритдик. Чунки, ҳавонинг паст келиши ҳар хил ҳашаротларнинг, айниқса, ўргимчаккананинг кенг тарқалиши учун қулай келди. Олдиндан барча майдонлар назоратдан ўтказилди. Химиявий ишлов берилди. Шундай қилиб, ғўза зараркунандадан деярли талафот кўрмади.

Дарҳақиқат, илгарилари бундай вазиятда деҳқонлар юқоридан кўрсатма кутишарди, ёки қайси тадбирни қачон ўтказиш лозимлигини қайд этувчи телефонограммалар тез-тез келиб турарди. Агар иш ана шундай юритилганда, свердловлик пахтакорларнинг тили билан айтганда, планни бажариш амри-маҳол бўлиб қоларди.

Мустақиллик барча тадбирларни ўтказишда катта самара берди. Дефолиацияни олиб кўрайлик. Илгарилари ғўза баргини тўктиришга ёппасига киришиб кетиларди. Кўпинча ҳосилнинг пишиб етилганлиги ёки етилмаганлиги ҳисобга олинмасди. 1987 йил эса фақат колхоз мутахассисигина эмас, бригада бошлиғи ҳам ўз ерида қачон дефолиация ўтказишни ўзи белгилади. Дефолиация район хўжаликларида 25 сентябрда табақалаштирилган усулда бошланди.

— Биз дефолиацияни ўтказишдан олдин мутахассислар билан маслаҳатлашдик, — дейди Ш. Эсеркепов. — Иложи борича ғўзанинг юқори қисмидаги кўсаклар пишиб етилгандагина дефолиант сепилди. Шундай қилинмаса хлорат магний ҳали пишмаган кўсакни қовжиратиб нобуд қилиши мумкин эди. Бошқа хўжаликлардан қатъий назар биз бир гектар ерга саккиз килограммдан дефолиант ишлатдик. Бу яхши натижа берди.

Колхоз деҳқонлари юбилей йилида 2210 гектар майдоннинг ҳар гектаридан салкам 26 центнердан ҳосил йиғиштириб олишди. Давлатга 5770 тонна пахта топширилди. Шуниси диққатга сазоворки, бу ҳосилнинг 77 проценти биринчи ва иккинчи сортларга сотилди. Фақатгина 4 процент пахта тўртинчи сортни ташкил этди. Дастлабки ҳисоб-китоблар даромад ўтган йилдагидан кам бўлмаслигини кўрсатмоқда. Хўжаликнинг Ражаббой Соатов, Тоштемир Акбаров, Ҳамида Мўминова ўртоқлар бошчилик қилган бригадаларда ҳосилдорлик қулай келган мавсумдагидан ҳам юқори бўлди.

Фақатгина бу хўжаликда эмас, райондаги бир қатор колхоз ва совхозларда янги иш услуби ижобий натижалар берди. Охунбобоев номли колхоз деҳқонлари йиллик планни 112 процентга, гулистонликлар 109 процентга, «Ўзбекистон ССР 50 йиллиги» колхози пахтакорлари эса 103 процентдан ошириб адо этишди. Район бўйича эришилган натижа ҳам салмоқли бўлди. Давлатга 42 минг 565 тонна «оқ олтин» топширилди. Бу йиллик планнинг 100,16 процентини ташкил қилади. Беш йилликнинг икки йили плани 107 процентга бажарилди. Ҳосилнинг 74 проценти биринчи ва иккинчи сортларга қабул қилинди.

ПУДРАТНИНГ КУЧИ

● РАЙОНДА 14 сентябрда дастлабки «оқ олтин» ҳосилини топширишга бағишланган «қизил карвон»да жуда кўп хўжаликларнинг раҳбарлари, мутахассислари ҳосилни асосан машиналарда териб олиш ташаббуси билан чиққан эдилар. Афсуски, бу режани тўлиқ амалга оширишнинг иложи бўлмади, табиат панд берди. Ана шунда вазиятни ҳисобга олиб иш юритиш, бошқача қилиб айтганда теримни қай йўсинда бўлмасин жадаллаштириш бош вазифа бўлиб қолди. Кўпгина хўжаликларда машина теримини кутмасданоқ қўл терими бошлаб юборилди. Бир қатор колхоз, совхоз ва бригадаларда дастлаб очилган биринчи-иккинчи ярусдаги ҳосилни қўлда териш ҳисобигаёқ машина теримига киришилганда йиллик планнинг 20—25 проценти миқдорида пахта тайёрлаб қўйилган эди. Хўш, бундай уюшқоқлик билан ҳаракат қилишга қандай қилиб эришилди?

Бунинг ҳам ўз омили бор. Гап шундаки, районда бир неча йилдан буён меҳнатни ташкил этишнинг бригада ва оила пудрати ҳамда хўжалик ҳисоби усуллари омилкорлик билан қўлланилиб келинмоқда. Бу усулда дастлаб озуқачилик бригадалари ва звенолари меҳнат қилган бўлса, 1986 йилдан бошлаб пахтачилик бригадалари ҳам ишлаш истагини билдирдилар. 1987 йилда бундай коллективларнинг сафи кескин ошиб кетди. Шуни алоҳида таъкидлаш keракки, ишни пудрат асосида олиб борган бригадаларда ҳосил бошқа коллективларга нисбатан ҳам мўл, ҳам сифатли бўлди.

Районда биринчи бўлиб пахта топшириш планини бажарган Охунбобоев номли колхозда барча бригадалар ана шу илғор усулда иш юритмоқда. Охунбобоевликлар давлатга 5200 тоннадан ортиқ пахта сотишди. 1986 йилда ҳам бу хўжалик деҳқонларининг эришган ютуқлари салмоқли бўлган эди. Область «Оқ олтин» мукофоти лауреати Норинбой Ҳасанбоев, Холиқул Маҳмудов, Пардабой Тошмуродов сингари тажрибали пахта усталари бошчилик қилаётган бригадаларда ҳосилдорлик гектар бошига 34—35 центнерни ташкил этди. Бугунги кунда хўжаликда меҳнат қилаётган пудратчи бригадаларнинг коллективлари ҳосил таннархини арзонлаштириш, сифатини ошириш учун курашмоқдалар. Шунинг учун ҳам кузнинг ноқулай келганлигига қарамай терим техникасидан самарали фойдаланилди. Колхознинг Абдураим Абдусаматов, ака-ука Турғунбой ва Тўхтабой Ҳайдаров каби механизаторлари ўз агрегатлари бункеридан 100—120 тоннадан ошириб пахта тўкишди.

«Ўзбекистон ССР 50 йиллиги» колхози илгарилари районда қолоқлар сафида юрарди. Планни бир неча йилдан буён сурункасига бажаролмай келарди. Пахтачиликда пудрат қўлланди-ю, хўжаликда иш юришиб кетди. 1986 йилда ҳам, 1987 йил ҳам пахта тайёрлаш плани биринчилар қатори бажарилди. 865 гектар ерда деҳқончилик қилган колхоз пахтакорлари ҳар гектар ердан 30 центнердан хирмон кўтаришди. Қабул пунктларига 2550 тоннадан зиёд хом ашё топширилди.

— Биласизми, бугун ишимизни сарҳисоб қила туриб, ютуқларимизнинг асосий омили пудрат, деб айта оламиз, — дейди колхоз раиси Зарифа Деҳқонбоева.

— Мана шу илғор усул туфайли мураккаб шароитда ҳам ғўза парваришини намунали ташкил этдик. Барча агротехника тадбирлари ўз вақтида, сифатли ўтказилди. Ҳамма бир ёқадан бош чиқариб ҳаракат қилди.

Илгарилари хўжаликда далаларни бегона ўтдан тозалаш жуда мураккаб бўлиб қоларди. Шу ҳисобга терим техникасидан самарали фойдаланилмасди. Ҳосилдорлик пасайиб кетарди. Пудратчи оилалар ўзларига ажратилган ерда фидокорона меҳнат қилишди. Мўл ҳосил етиштириш билан биргаликда теримни ҳам уюшқоқлик билан олиб боришди. Ёғин-сочин бошланган дастлабки кунданоқ уларнинг ўзлари ташаббус кўрсатиб қўл теримини кучайтирдилар. Ҳозир колхозда оммалаштирса арзийдиган тажрибалар талайгина. Энг муҳими хўжаликда коллективлар билан йил бошида тузилган шартномага тўлиқ амал қилинмоқда. Энди одамлар ўз меҳнатларининг ерда қолиб кетмаслигига, қанчалик юқори натижага эришсалар шунчалик мўмай даромад қилишларига тўлиқ ишонишади.

— Меҳнатни ташкил этишнинг усуллари жуда кўп, — дейди З. Деҳқонбоева, — масалан, 1987 йилни олиб кўрайлик. Ҳосилни йиғиб-териб олиш хавф остида қолди. Нима қилиш керак. Одатда пудратда ишловчиларга асосий иш ҳақи йилнинг охирида, ҳисоб-китоб якунланганда берилади. Биз эса маслаҳатлашиб, одамларга ҳар кунги терган пахтаси учун ўша куннинг ўзида нақд пул тўлаб боришга қарор қилдик. Ҳар бир бригадада тузилган бригада советларининг аъзолари эса ишнинг, пахтанинг сифатини назорат қилишди. Ана шу советлар меҳнат интизомининг бузилишига йўл қўймади. Мабодо ўз вазифасига масъулиятсизлик билан ёндашган кишилар бўлса, улар бригада советининг қарори билан моддий жазоланди, иш ҳақларидан чегириб ташланди. Хуллас, пудратнинг кучи жуда катта самара берди.

Мана бу рақамларга эътибор беринг. 1987 йилда райондаги мавжуд 184 та пахтачилик бригадасининг 126 тасида, 9 та хўжаликнинг 7 тасида йиллик план ошириб бажарилди. Мана шу коллективларнинг аксариятида пудрат тўлиқ қўлланилмоқда. 1988 йилда областимизда бир қатор хўжаликларда хўжалик ҳисоби, ўзини ўзи маблағ билан таъминлаш ва ўзини ўзи қоплаш асосида иш юритилади. Бунинг асосий замини бригада пудрати, звено ва оилавий пудрат усуллари асосида меҳнатни ташкил этиш, деб алоҳида таъкидланмоқда. Демак, Пискент районида янгича ишлашга тайёргарлик қизғин бораяпти.

● 1987 ЙИЛНИ «Гулистон» колхозининг Мухтарам Худойбердиева бошчилик қилаётган бригадаси коллективи ҳам муваффақиятли якунлади. Улар давлатга пландаги 220 тонна ўрнига 240 тоннадан зиёд пахта топширдилар. Суратда: (чапдан) илғор механизатор Анорқул Оққулов, бригада етакчиси Мухтарам Худойбердиева ва тажрибали сувчи Пардабой Каримовлар ўзаро суҳбатда.

А. Зуфаров фотоси.

ОДАМЛАРНИ ЎЙЛАБ...

● ПАХТА йиғим-терими якунланаётган кезларда «Гулистон» колхозида бўлганимизда колхоз партия ташкилотининг секретари Эргаш Абдуллаев шундай деди:

— Биз бу йил бир нарсага ишонч ҳосил қилдик. Агар одамлар билан тил топишиб, баҳамжиҳат ҳаракат қилсангиз, ҳар қандай қийинчиликни ҳам енгиш, муаммони бартараф этиш мумкин экан. Ўзингиз ўйлаб кўринг. Жуда қийин вазиятда иш бошладик. Баҳорда юз берган сув тошқини натижасида хўжалигимиздаги экин экиладиган майдоннинг бешдан икки қисми катта талафот кўрди. Қишлоғимиздаги кўпгина турар-жой ва маъмурий бинолар сув остида қолди. Колхозчиларимизнинг кўпчилиги бошпанасиз эди. Ана шундай вазиятда ҳам улар 1987 йилда пахтадан мўл ҳосил етиштиришимиз керак, деган ташаббус билан ҳаракат қилишди. Тезда ерларни қайта шудгорлаб чигит экдик. Назаримда бизни ана шу табиий офат бир-биримизга янада жипслаштириб қўйди. Районда йиллик пахта тайёрлаш планини иккинчи бўлиб бажардик. Яқин ўртада бундай муваффақиятга эришмаган эдик.

Ҳақиқатан ҳам хўжалик меҳнаткашлари колхоз правлениеси томонидан ўзларига кўрсатилган тинимсиз ғамхўрликни ҳис қилиб туришди. Уларни моддий ва маънавий рағбатлантириш учун барча имкониятлардан фойдаланилди. Социалистик мусобақага ўз вақтида якун ясалди, ғолиблар кўпчиликнинг ўртасида мукофотланди. Қўл терими иштирокчилари ҳар кунги иш ҳақларини кунда олиб туришди. Иссиқ овқат, маданий-маиший хизмат тўғрисида ҳам меҳнаткашлар фақат хурсанд бўлиб гапириб беришди. Колхознинг Гулнора Машарипова, Марзия Мамасодиқова, Карима Хайитметова сингари кўпмингкилограммчилари 5—7 тоннадан хирмон уйишди. Районда бригадалар ўртасида биринчи бўлиб шу хўжаликнинг район Совети депутати Насриддин Жуманов бошлиқ ўқувчи-ёшлар ишлаб чиқариш бригадаси маррага етди. Гулистонликлар давлатга 3450 тонна хом ашё топширишган бўлса, унинг 70 процентини биринчи сортли пахта ташкил этади. Бу ҳатто 1986 йилга нисбатан ҳам 8 процент кўп хом ашё юқори сортга сотилди демакдир.

1987 йилда фақатгина шу хўжаликда эмас, райондаги бир қатор колхоз-совхозларда ҳам йиғим-терим қатнашчиларига ғамхўрлик қилиш, улар меҳнатини қадрлаш, иш шароитларини яхшилаш юзасидан амалий ишлар қилинди. Медицина, савдо, маданий-маиший хизмат кўрсатиш муассасалари график асосида хўжаликларга қатнаб турди.

Район меҳнаткашлари пахта йиғим-теримида уларга ёрдам берган ҳашарчилар тўғрисида ҳам алоҳида гапиришмоқда. Райондаги корхона, ташкилот, муассасаларнинг вакиллари ҳамда Тошкент райони ва Куйбишев райони ишчи-хизматчилари ва область комсомол комитети томонидан ташкил этилган зарбдор комсомол-ёшлар отрядларининг аъзолари қўлда терилган умумий пахтанинг ярмини саранжомлаб бердилар.

Хуллас, ишни бошидан пухта ташкил этиш, одамлар тўғрисида ғамхўрлик қилиш ютуқларнинг яна бир омили бўлди. 1987 йилда район меҳнаткашлари фақат пахтачиликда эмас, бошқа соҳаларда ҳам зиммаларидаги план-мажбуриятларни ошириб адо этишди. Бошоқли дон тайёрлаш плани 106,8 процентга, картошка 116,6 процентга, полиз 110,2 процентга, сабзавот 102,3 процентга бажарилди. Давлатга сут сотиш йиллик плани ҳам муддатидан илгари бажариб қўйилди.

КАМЧИЛИКЛАР ВА МУАММОЛАР

● БУГУН районда фақат ютуқлар ҳақида эмас, фойдаланилмай қолган имкониятлар, йўл қўйилган камчиликлар тўғрисида ҳам рўйирост гапирилмоқда. Агар райондаги барча хўжалик ва бригадаларда йиллик план бажарилганда зиммадаги социалистик мажбурият ҳам адо этилиб, планга қўшимча 1500 тонна пахта топширилган бўлур эди. Бу жуда катта кўрсаткич.

Энг йирик хўжалик «Пискент» совхозида план 94 процентда қолиб кетди. Ваҳоланки, хўжаликда планни бемалол бажарадиган миқдорда ҳосил етиштирилган эди. Афсуски, совхоз дирекцияси ва партия ташкилоти йиғим-терим мавсумида ташкилий-сиёсий ишларни бўшаштириб юборди. Тельман номли колхозда эса ғўза парвариши даврида агротехника тадбирларини ўтказишда камчиликларга йўл қўйилди. Об-хаво шароитини ҳисобга олиб, иш юритилмади. Натижада ҳосилнинг пишиб етилиши кечикиб кетди. Бундан ташқари, район хўжаликларида терим агрегатларидан самарали фойдаланилмади. Улар ёрдамида бор-йўғи 17 минг 770 тонна пахта терилди. Агар районда 310 та машина борлигини ҳисобга олсак, бу натижа ҳам қониқарли эмас.

Айрим хўжаликларнинг партия, касаба союз, комсомол ташкилотлари терим даврида шаҳарлик ҳашарчиларга етарли меҳнат ва яшаш шароитларини таъминлай олмадилар. Булар ҳам ҳақли эътирозларга сабаб бўлди.

— Бу камчиликлар фақат хўжаликларнинггина эмас, район партия комитети, район Совети ижроия комитети, район агросаноат бирлашмасининг ҳам айбидир, — дейди А. Йўлчиев. — Чунки биз уларни ўз вақтида бартараф этишимиз лозим эди. Район партия комитетининг яқинда бўлиб ўтган пленумида район партия комитети бюросининг қайта қуришга раҳбарлиги тўғрисидаги ҳисоботи муҳокама қилинди. Ана шунда бу ва бошқа қатор нуқсонлар кўрсатиб ўтилди. Хуллас, ҳали қилинадиган ишлар, бартараф этиладиган камчиликлар кўп. Шунингдек, бугун биз хўжалик юритишнинг янги методларини жорий этишга, илғор тажрибаларни оммалаштиришга жиддий эътибор беришимиз лозим. Партия ташкилотлари жанговарлигини, катта вазифаларни бажаришда коммунистларнинг ролини ошириш ҳам энг муҳим ишлардандир.

Ҳа, районда олдинга силжиш бор. Район партия комитети, район Совети ижроия комитети ва район агросаноат бирлашмаси қишлоқ хўжалигини бошқаришда ишни қайта қурмоқда. Бунинг дастлабки ҳосили олинди. Лекин бу ишнинг бошланиши, ҳали жуда катта вазифалар турипти. Ўйлаймизки, улар мавжуд камчиликларни бартараф этиб келгусида пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик экинларидан янада баракали хирмон уядилар.

Ф. МУҲИДДИНОВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг махсус мухбири.

ЧЕТ ЭЛЛАРДА

МАМЛАКАТЛАР • ОДАМЛАР • ВОҚЕАЛАР

КАРОЙ ГРОСНИНГ АЙТГАНЛАРИ

БУДАПЕШТ. (ТАСС). Совет Иттифоқи ҳаётининг ҳамма соҳаларида содир бўлаётган туб ўзгаришлар, совет раҳбариятининг янги иш услуби халқаро вазиятга ижобий таъсир ўтказмоқда. Шу туфайли социалистик ҳамдўстлик давлатлари ўртасидаги муносабатлар янги мазмун касб этмоқда. ВХР Министрлар Совети раиси Карой Грос Венгрия радиоси ва телевидениеси орқали гапириб, ана шуларни айтди.

Венгрия, деб таъкидлади у, ўзининг амалий ташқи сиёсат йўлини изчиллик билан ўтказмоқда, мулоқотни кенгайтириш имкониятларини собитқадамлик билан қидирмоқда. Ҳозирги вақтдаги асосий вазифа тинчликни мустаҳкамлашдан, Ер юзида ўзаро фойдали ҳамкорликни ривожлантиришдан иборат. Буларнинг ҳаммаси яқинда ВХРда қабул қилинган социал-иқтисодий барқарорлаштириш программасини амалга ошириш негизларидан бири бўлиб хизмат қилади.

Социалистик мамлакатлар ўртасидаги иқтисодий алоқалар янги формалар билан боймоқда. Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгаши сессиясининг Москвада бўлиб ўтган навбатдан ташқари 43-мажлиси бунинг далилидир. Мазкур мажлисда қардош мамлакатлар ўртасида иқтисодий ҳамкорликни такомиллаштириш масалалари кенг кўламда муҳокама қилинди. Бу анжуман Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар миллий манфаатларини интернационал манфаатлар билан уйғун тарзда қўшиб олиб боришга интилаётганликларини тасдиқлади. Бундан буён ҳам олға ҳаракат қилиб бораверишь йўли худди шу йўсинда бўлиши керак.

Социалистик мамлакатлар ўртасидаги муносабатларда тенг ҳуқуқлилик ва мустақиллик принципи амалга оширилмоқда. Қардош давлатларнинг ҳар бир партияси ва ҳар бир ҳукумати юзага келаётган масалаларни мустақил ҳал этмоқда ва бундан буёнги тараққиёт йўли ва методларини ўзи танлаб олмоқда, деб таъкидлади К. Грос.

КИМ ЕН САМ ИСТЕЪФОГА ЧИҚДИ

ТОКИО. (ТАСС). Жанубий Кореядаги энг йирик оппозициядаги партия — бирлашиш учун курашувчи демократик партия (БКДП) раиси Ким Ен Сам истеъфога чиқди. Япониянинг Киодо Цусин ахборот агентлиги хабар беришича, у, оппозициядаги кучларни бирлаштиришга ва ўтган йилнинг декабрь ойида Жанубий Кореяда президент сайлови вақтида ҳарбийлар қўллаб-қувватлаётган режимнинг ҳукмронлигига чек қўйишга уриниш барбод бўлгани учун жавобгарликни ўз зиммамга оламан, деди. Шу билан бирга агентлик партия намояндалари айтган гапларга таяниб, Ким Ен Сам БКДПнинг 6 январь куни очиладиган фавқулодда съездида яна шу лавозимга сайланса керак, деб уқтирди.

Оппозиция лагерида бирлик бўлмаганлиги давлат бошлиғи сайловида мазкур оппозиция мағлубиятининг бош сабаби бўлди.

ТЕРРОРЧИЛАРНИНГ БЕБОШЛИГИ ДАВОМ ЭТМОҚДА

ДЕҲЛИ, (ТАСС). Ўтган икки кун мобайнида Панжоб ва Ҳарян штатларида террорчилар ўқидан 20 киши ҳалок бўлди, 6 киши яраланди. «Пэтриот» газетасининг хабар беришича, экстремистлар ўқидан, асосан, тинч аҳоли жабр кўрди. Ҳалок бўлганлар орасида аёллар ва болалар бор. Мавжуд маълумотларга кўра, террорчиларнинг бебошлиги чоғида чет элда тайёрланган автомат қурол-яроғлар ишга солинган. Полиция вакиллари ана шу хунрезликка «Холистонни озод этиш кучлари» Сикх сепарат гуруҳи даҳлдорлигини истисно этмаймиз, демоқдалар. Маълумки, мазкур гуруҳ Панжобни Ҳиндистондан ажратиб олиш ва унинг територриясида қўғирчоқ «Холистон давлати» тузишга эришмоқчи.

Ички ишлар давлат министри П. Чидамбарам журналистлар ҳузурида гапириб, мамлакат марказий ҳукумати нифоқчилар билан муросасиз курашни давом эттиришга тайёрлигини яна бир карра таъкидлади, деб ёзади «Нэшнл геральд» газетаси.

«Пэтриот» газетаси ўтган йили штатда содир бўлган вазиятни таҳлил этиб, бу ерда турлича экстремист ташкилотларнинг террорчилик фаолияти авж олганлигини таъкидлади. Газетанинг шоҳидлик беришича, шу давр мобайнида 1200 дан кўпроқ одам террорчилар узган ўқдан ҳалок бўлган. Бу 1986 йилда қурбон бўлган кишилар сонидан кўпроқдир. Аммо шунга қарамасдан, ўтган йилнинг май ойида Панжобда бошқарувнинг президент формаси жорий этилганлиги экстремизм билан курашда ижобий роль ўйнади. Шу давр мобайнида 300 дан кўпроқ террорчи йўқ қилинган.

БАНДИТЛАРНИНГ ПОЕЗДГА ҲУЖУМИ

МАПУТУ. (ТАСС). Жанубий Африка Республикаси махсус хизмати билан АҚШ Марказий разведка бошқармасининг боқимида бўлган «Мозамбик миллий қаршилик ҳаракати» деб аталмиш ҳаракатга мансуб террорчилар ЖАР чегараси яқинидаги Мозамбик территориясида пассажир поездига ҳужум қилдилар. Бандитлар темирйўл остига мина қўйиб, Мапуту — Маомба темир йўлида Пессене ва Пенга аҳоли пунктлари ўртасида поездни портлатдилар. Шундан кейин улар пассажирларга ҳужум қилдилар. Кам деганда 22 киши ўлдирилди, 71 киши ярадор қилинди. Шулардан 11 кишининг аҳволи ниҳоятда оғирдир. Террорчилар бир неча кишини ушлаб, ўзлари билан олиб кетдилар.

Мозамбик миллий қаршилик ҳаракатига мансуб тўдалар кейинги уч ой ичида автомобиль йўллари ва темир йўлларда бир қанча террорчилик ҳаракатлари қилдилар. Ўтган йил октябрь ва ноябрининг ўзидагина 400 нафардан кўпроқ тинч аҳоли бундай ҳаракатларнинг жабрдийдалари бўлди.

ЛИВАНДАГИ ВАЗИЯТ КЕСКИН БЎЛИБ ТУРИБДИ

БАЙРУТ. (ТАСС). Исроил артиллерияси Жанубий Ливандаги Ярин ва Зҳайра аҳоли пунктларига яна бир карра ўқ узди. Деҳқонларнинг далаларига анчагина шикаст етказилди.

Ливан ватанпарварлари босқинчилар ва «Жанубий Ливан» армиясининг Зҳайра қишлоғи яқинидаги қўғирчоқ ёлланган газандалар позицияларига ҳужум қилдилар. Жанглар чоғида душман сезиларли талафот кўрди.

Маҳаллий радионинг хабарига кўра, 1987 йилда Ливанда 1415 киши ҳалок бўлди. Ҳар уч кишидан бири Исроил авиацияси Фаластин қочоқлари лагерларини ваҳшийларча бомбардимон қилиши, Жанубий Ливан қишлоқларини артиллериядан ўққа тутилиши ва босиб олинган Ливан территориясида босқинчиларнинг жазо операциялари қурбони бўлди.

Байрутнинг жанубидаги фаластинликларнинг Шатила лагерида вазият кескин бўлиб турибди.

МУВАФФАҚИЯТЛИ ҚЎЛЛАШМОҚДА

● ТОШКЕНТ Давлат медицина институтининг 2-клиникаси ҳузуридаги куйганларни даволаш республика марказида терини суюлтирилган азот ҳамда операция ёрдамида кўчириб ўтказиш, уни инфрақизил изоляторларда қотириш, шиналардан фойдаланиш, қонни алмаштириш, шунингдек, даволашнинг бошқа илғор методлари кенг жорий этилган эди. Яқинда бу методлар ёнига яна бир янгиси қўшилди. Сепсис (қонга кирган зарарли микроблар)нинг оғир формасини бартараф этишда чўчқа талоғидан фойдаланиш қўл келиб қолди. Заҳарланган қонни тозалашдаги бу ноёб усул бундан икки йил аввал Москвадаги трансплантология ва сунъий органлар илмий-тадқиқот институтида ишлаб чиқилган эди. Ўзбекистонлик шифокор — мутахассислар ана шу усулни муваффақиятли қўллаб, куйганлар ҳаётини сақлаб қолмоқдалар. Улардан бири тошкентлик тўрт ёшли бола Саид Камолов эди. Унинг оёқ-қўлларига қайнаган сув тўкилган бўлиб, шифохонага беҳуш ҳолда келтирилган эди. Жарроҳлар ва анестезиологларнинг уюшқоқлиги туфайли бола хавфдан халос этилди. Бир неча кундирки, у шифохонадан соғайиб чиқди. Марказда янги методни янада кенгроқ қўллаш ишлари жадаллаштириляпти.

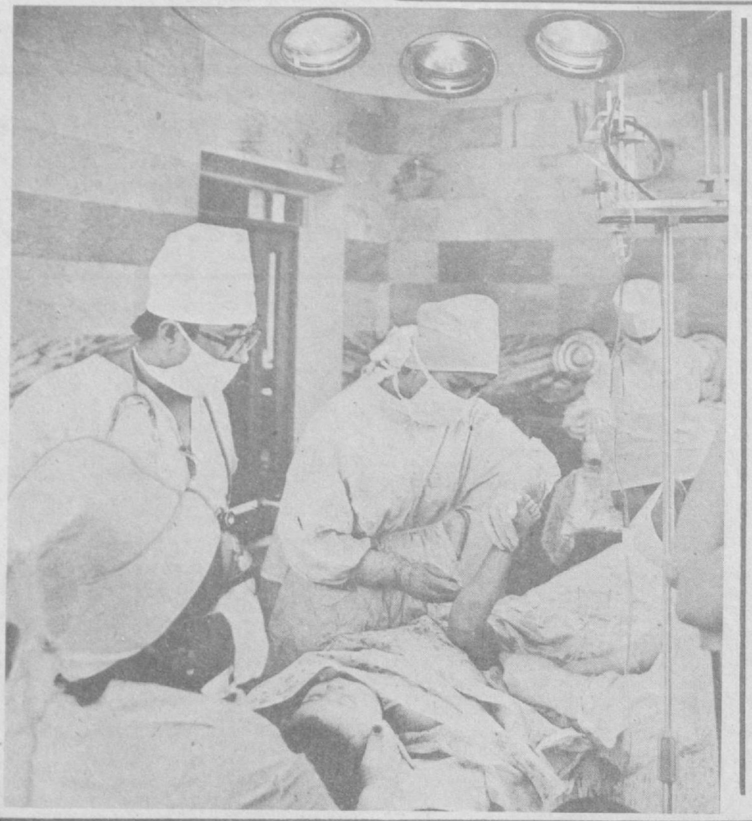

● Суратда: даволаш марказида операция пайти.

Р. Шагаев фотоси.
(ЎзТАГ).

Редакцияга хатлар

Кавардон эътибордан четда

«ПОЛИТОТДЕЛ» колхозини район ёки областда эмас, республикада кўпчилик билади. Кўп соҳаларда донг таратган хўжалик. Аммо унинг Кавардон участкасида бошқаларга намуна қилиб кўрсатадиган шароит йўқ. Бу қишлоқ, ҳатто, ўзининг ҳаммомига ҳам эга эмас. Газ ва ичимлик сув танқислиги ҳамон давом этиб келаяпти.

Бундай камчиликлар кўп мажлисларда муҳокама қилинган, бироқ хўжалик раҳбарлари ваъдадан амалий ишга ўтмаяптилар. Кавардон қишлоғи қачонгача эътибордан четда қолади?

Л. МАНСУРОВ,
Коммунистик районидаги «Политотдел» колхози.

Тўйтепага қандай борамиз?

Водник массиви кейинги йилларда анча кенгайди. Саноат корхоналари ишга туширилиб, кўплаб турар-жойлар қурилди, аҳоли зичлашди. Бироқ шароитнинг ўзгариши қурилишлар суръатига мос бўлмаяпти.

Масалан, автобус хизматини олайлик. Биз Тўйтепага бориш учун аввало массивдан бошқа транспортда катта йўлга, яъни 9-автобаза бекатига келамиз. Бу ердан фақат битта, у ҳам бўлса Тошкентнинг Революция хиёбонидан Тўйтепага қатнайдиган терма автобусга чиқиш мумкин. Аммо ҳар доим ҳам эмас, чунки у кўпинча тўлиб келиб, тўхтамай ўтади.

Массив аҳолиси район марказига қатнашга жуда қийналяпти. Агар Тўйтепага қатнайдиган янги маршрут очилса айни муддао бўларди. Чунки Тўйтепадан, 2-Қорасув посёлкасидан, «Горняк» совхозидан, Чиғириқ посёлкасидан жуда кўп одам Водник массивидаги саноат корхоналарига қатнаб ишлайди. Район Совети ижроия комитети ва Тўйтепа автотранспорт корхонаси раҳбарлари бу масалани чуқурроқ ўйлаб кўришади деган умиддамиз.

А. ҲАКИМОВ, Ф. ЮСУПОВ, А. ВОЛКОВ, Х. НИМ, С. ИСМОИЛОВ.

Социал масалалар бўлимида: бир мавзуда иккинчи марта

КООПЕРАТИВЛАРДА БЕБОШЛИК ВА ҒИРРОМЛИККА ЙЎЛ ҚЎЙМАЙЛИК

ТОШКЕНТ шаҳрида хизмат кўрсатадиган турли кооперативлар ташкил этилмоқда. Ошхона, кафе, уйларни ремонт қилувчи, халқ истеъмоли буюмлари ишлаб чиқарувчи, қўлёзмаларни машинкаловчи, давлат ва шахсий ўлчов назорат приборларини ремонт қилувчи, хуллас, уларнинг тури тобора кўпаймоқда. Бу — меҳнаткашларга қулайлик яратиш, халқ фаровонлигини ошириш мақсадида қилиняпти.

Булар халққа хизмат қилишнинг янги-янги куртаклари. Биз ҳам уларнинг кўпайишини истаймиз. Мана, баъзи мисолларни келтириб ўтамиз. Чилонзор районида ҳаммом — кир ювиш хўжалиги ҳузурида «Спектр» кооперативи ташкил этилди. У матоларни бўяш, нометалл материаллардан буюмлар ясашга ихтисослашган. Бу кооператив аъзоларига 348 минг сўм миқдорида қарз берилди. Сергелидаги «Радуга» гулчилик кооперативига эса 12,5 минг сўмлик ссуда ажратилди. Шу райондаги турар-жой эксплуатацияси тресті ҳузуридаги уйларни ремонт қилувчи «Уют» кооперативи ҳам давлатдан 20 минг сўм кредит олди.

Хўш, кооперативлар бунга жавобан аҳолига қандай хизмат кўрсатишмоқда? Меҳнаткашлар улар хизматидан мамнунми? Шаҳар прокуратураси, шаҳар халқ контроли комитети молия бўлими, давлат савдо инспекцияси, санитария-эпидемиология станцияси билан ҳамкорликда рейд ўтказдик. Рейд натижалари кооперативлар ишидан меҳнаткашлар ҳозирча мамнун бўлмаётганликларини, уларнинг хизматида ҳали нуқсонлар, чалкашликлар борлигини кўрсатди.

Давлатдан кредитга 20 минг сўм олган «Уют» кооперативи ишига бир назар ташлайлик. Бу коллектив шартномада давлатдан қарзини икки йил ичида узиш, биринчи босқичда 2500 сўмни 1987 йил 12 декабрда тўлаш мажбуриятини олган эди. Афсуски, биринчи босқич шарти бажарилмай қолди.

Шаҳар ижроия комитети 1-қурилиш бошқармаси ҳузурида ташкил этилган, унинг номи ҳам «Уют» деб аталган кооператив ишидан ҳам кишилар ҳақли равишда норози бўлишяпти. Чилонзор районида яшовчи Х. Эгамбердиев шу йилнинг бошида дурадгорлик ишлари бўйича кооператив билан шартнома тузди, 480 сўм пул тўлади. Ремонтчилар икки-уч кун ишладилару, қоралари кўрсатмай қўйишди. Буюртмачи кооперативга қайта мурожаат этишга мажбур бўлди. Шунда айбни ювиш мақсадида мақтаб-мақтаб бошқа усталарни тавсия этишди. Усталар Сурков ва Керцман раҳбарларнинг «анъаналар»ини давом эттириб, тез ва сифатли ишлашларини айтдилар, шартномадаги барча ишларни буюртмачининг кўнглидагидек қилиб бажарамиз деб, ваъдани қуюқ қилишди. Буюртмачи рози бўлди. Бир кун улар ишни тамомлаганликларини уй эгасига билдирдилар. Х. Эгамбердиев ҳанг-манг бўлиб қолди. Ваннахонадаги иш туғалланмаган, эшик яхши ўрнатилмаган, плинтуслар қоқилмаган, кафеллар текис терилмаган... Орадан икки кун ўтгач эса эшик мутлақо ёпилмай қолди. Кооперативчи тушмағурлар эса хайр-мазурни чала қилиб, жўнаб қолишган эди.

Шаҳар физкультура ва спорт комитети ҳузурида «Олимп» кооперативи тузилганда унга катта умид боғланган эди. Бу ташкилот асосан меҳнаткашлар сиҳат-саломатлигини тиклаш ҳамда спорт кийимлари тикиш мақсадида ташкил қилинган. Бошланиши чакки бўлмади. Киров районидаги 258-мактаб ҳузурида «Саломатлик» секцияси ташкил этилди. Уч нафар фан кандидати жалб қилинди, 2 та сауна, ҳовуз, массажхона улар ихтиёрига берилди. Аста-секин бу кооперативда ҳам молия интизомини бузишлар пайдо бўлди. Чунки бунга шароит яратилганди-да. Кооператив уставида раҳбарларга ҳақ тўлаш йўллари кўрсатилмаган. Натижада коллективнинг қарорисиз икки-икки ярим ой ичида кооператив раиси 1050 сўм, бош бухгалтер вазифасини бажарувчи 900 сўмни киши билмас чўнтакка урдилар. Кооператив аъзоларининг оилавий аҳволи ҳақида справкалар йиғилмади, ўтган даврда 2,5 минг сўмликка яқин тушум давлатга ўтказилмади.

Кооператив усулида ишлаётган умумий овқатланиш корхоналарида ҳам тартибсизликлар рўй бермоқда. Айниқса жойларда санитария-гигиена қоидаларига риоя қилинмаяпти. С. Раҳимов районидаги «Чуқурсой» кафесига кирсангиз гўё яқинда зилзила бўлгану, ошхона талафот марказида қолган дейсиз. Овқат пишириладиган, шунингдек ёрдамчи хоналарнинг деворлари ёрилиб кетган, сувоқлари кўчган. Қозон тепасидаги том шифти қорайиб, унниқиб кетган. Масаллиқ тайёрлайдиган, идиш-товоқ ювиладиган бўлинмалар етишмайди. Кафеда иситиш системаси қурилмаган. Овқат тайёрлаш технологик жараёнлари қўпол равишда бузилмоқда. Сергели районидаги «Ветерок» кафесида эса фақат кабоб тайёрлашга рухсат берилганига қарамай лағмон, манти ҳам сотилмоқда. Шунга яраша шароит йўқ.

Кооператив умумий овқатланиш корхоналарида таомлар белгиланганидан паст калорияда тайёрланмоқда, ҳам бўйидан, ҳам энидан деганларидек, нормадан кам сузилади, қайтимидан ҳам уриб қолинади. Акмал Икромов районидаги «Ором» кафесида юз берган воқеани эслатиб ўтмоқчимиз. Ошпаз Ш. Илҳомов уч порция қовурма шўрва сузганида ҳар биридан 45—50 граммдан гўшт кам чиқди. 10 сих кабоб нормадаги 500 грамм ўрнига 430 граммни ташкил этди. Пиширилмаган сихдаги кабоблар ўлчанганда 10 сихдан 120 грамм кам келди. Унинг устига ошхонадаги санитария аҳволи ҳам яхши эмас. 12 кишидан беш киши медицина кўригидан ўтган холос.

Ўрта Осиё темир йўли ишчилар таъминоти бошқармасига қарашли «Отдых» кафеси раиси Ш. Бангоян эса харидорлар ҳақидан уриб қолишда анча «тажриба» орттирипти. Тушлик вақтида хўранда олдига помидор ва бодринг салати олиб келиб қўйди. Ўлчанганда помидор-салат 200 грамм ўрнига 120 грамм, бодринг-салат эса 200 грамм ўрнига 100 грамм, шунингдек бир порция брынзадан 20 грамм кам чиқди. Бунисидан ҳали холва. Давомини эшитинг. Озиқ-овқат маҳсулотларини сотиб олинганлиги ҳақидаги актда 10 дона мол туёғининг ҳар бири 5 сўмдан Госпитал бозоридан харид қилинган деб қайд этилибди. Госпитал бозоридаги шаҳар коопторгига қарашли 80-магазиндан олинган справкада эса бир дона мол туёғи 1 сўм 50 тийиндан эканлиги аниқ ёзилган.

Деярли барча кооператив ошхоналарда ишлаб чиқариш-хўжалик планлари йўқ. Тасдиқланган формага мувофиқ актда маҳсулот қачон, қаердан, ким томонидан ва кимдан сотиб олинган, ҳаммаси буткул кўрсатилиши шарт. Лекин бундай қилинмаяпти. Кўриниб турибдики, кооперативдаги айрим нафси ҳакалак отган шахслар ҳужжатларни атайлаб чалкаштириб, овқатлар нархини сунъий равишда оширмоқдалар ва халқ ҳақига хиёнат қилмоқдалар. Шу ўринда яна бир фикрни айтиб ўтиш лозим. Кооператив уставида аҳоли эҳтиёжи учун етарли бўлмаган озиқ-овқат маҳсулотларини давлат магазинларидан сотиб олиш мумкин эмаслиги қайд этилади. Текшириш жараёнида Ленин район ошхоналар трестига қарашли «Украина» кафесида чет элдан келтирилган 20 килограмм товуқ, 20 килограмм голланд сири, 20 килограмм сариёғ топилди. Киров районидаги «Болгария» кафесида ҳам 10 килограмм кострома сири борлиги аниқланди.

Кооператив корхоналарда юз бераётган бундай ўзбошимчаликлардан бири — кадрларни танлаш ва ишга қабул қилишдаги масъулиятсизлик, назоратсизликдир. Бу борада қонун-қоидалар бузиляпти. Куйбишев районидаги «Новинка» кафесида 26 киши ишлайди. Уларнинг 19 нафари кооператив аъзоси, 7 киши меҳнат шартномаси асосида ишлайди. Текширув ўтказилганда беш кишининг меҳнат дафтарчасида кооперативга ишга олинганлиги тўғрисида белги қўйилмаганлиги аниқланди. Улар ҳақидаги айрим маълумотлар билан танишамиз: Қосимов Абдулла Нодир ўғли меҳнат шартномаси билан ишлар экан. Аслида у боқулик бўлиб Тошкентда пропискаси йўқ. Хўш, шаҳарда пропискаси бўлмаган одамни ишга олишга ким рухсат берган? Шуни ҳам айтиб ўтиш керакки, айрим кооператив раҳбарлари ишни юритсак бўлди, хоҳлаганимизни қиламиз деган фикрларни очиқ айтишдан ҳам тоймаяптилар.

«Мечта» кооперативида 32 киши ишлайди. Уларнинг 25 нафари меҳнат шартномаси билан қабул қилинган. Лекин уларнинг меҳнат фаолияти ҳақида ҳеч қандай маълумот йўқ. «Комфорт» кооперативида эса 82 киши меҳнат қилади, 76 нафари меҳнат шартномаси билан ишлайди. Лекин улар тўғрисида ҳам справкалар тўпланмаган.

Кооперативлар ташкил этилиб, оқилона йўл тутилди. Бизнинг фикримизча, кооператив ишини тўғри йўлга солиб туриш, уларни назорат остига олиш яна ҳам муҳим. Кооперативларни ташкил этишда территориалликка амал қилмай, яна бир камчиликка йўл қўйилмоқда. Масалан, «Студент» кооперативи халқ депутатлари Октябрь район Совети ижроия комитети қарори билан ташкил этилди. Мазкур кооператив эса Собир Раҳимов районида, студентлар шаҳарчасида жойлашган. Октябрь районидан бошқа территориядаги кооперативни қандай назорат қилади? Албатта, бу ноқулай. Бундай мисолларни яна келтириш мумкин.

Юқорида айтганимиздек давлат кооперативларни ривожлантириш мақсадида катта ҳажмда кредитлар бермоқда. Улардан тўғри фойдаланиляптими, йўқми, буни қатъий назорат остига олмоқ лозим.

Кооперативлар кенг мустақилликка, эркинликка эга бўлганликлари учун ўша соҳаларда аҳолига юксак маданиятли хизмат кўрсатишлари шарт. Новаторларча иш тутишлари ҳамда янгиликларнинг актив ташвиқотчилари бўлишлари лозим. Ҳозир эса бундай бўлмаяпти. Маҳаллий Советлар ана шу масалаларга эътиборни кучайтиришлари, кооперативларни рўйхатга олиш, уларга рухсат бериш билангина чекланиб қолмасликлари керак. Акс ҳолда тартибсизлик авж олиб кетиши мумкин.

Шуни алоҳида айтишни истардикки, айрим маҳаллий Советлар кооперативларни ташкил этишда нотўғри йўлни қўлламоқдалар. Бу борада кенгроқ тушунча берадиган бўлсак, шундай изоҳлаш мумкин: кооперативларда устав бўйича давлат ҳисобидаги, рентабел бўлмаган корхона ва шахобчалар ўтказилиши керак. Айрим жойларда кимларнингдир тазйиқи билан планларни доимо тўлғазиб келган корхоналар ҳам кооперативларга бериб юборилмоқда. Ахир бу, давлат савдоси товар оборотига салбий таъсир кўрсатади-ку?! Умуман, бундай нотўғри йўлни кескин қоралаш лозим деб ҳисоблаймиз.

Кооператив корхона, ташкилотларда савдодан тушган пул инкассация қилинмаяпти. Кооператив аъзоси уни шахсан кассага олиб боради. Бу ҳам ўзини оқламаган усулдир. Ўғирлик ёки кўнгилсиз воқеаларнинг олдини олиш мақсадида дарҳол бу усулга чек қўйиш ва инкассация усулини жорий этиш зарур. Қоида бўйича тушум пуллар ҳар куни давлат банкига топширилади. Қолган пул эса 100 сўмдан ортмаслиги керак. Кооперативларда неча минглаб сўм пуллар оддий стол ғаладонларида сақланмоқда. Бу ҳам ўғирлик, суиистеъмолликка сабаб бўлиши мумкин.

Хулоса шуки, кооперативлар кенг қулоч ёймоқда. Уни қўллаб-қувватлаган ҳолда тўғри изга солиш ниҳоятда зарур. Кооператив фаолиятини изчил олиб боришимиз, тинмай такомиллаштиришимиз, зийраклик билан назорат қилишимиз керак. Токи кооперативлар баъзи ғирромлик ва ўзбошимчаликлардан ҳоли бўлсин, элюртга ҳалол ва виждонан хизмат қилсин, айрим олғирлар учун мўмай даромад манбаига айланиб қолмасин!

В. ШАТОХИН,
Тошкент шаҳар прокуратураси умумий назорат бўлимининг прокурори.

Б. ПЎЛАТОВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг махсус мухбири.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА

6 ЯНВАРЬ СОАТ 19.00 ДА

Олтинсоч ЖАҲОНОВА асари, Носир ФОЗИЛОВ таржимаси.

«ҲАЗРАТИ АЁЛ»

(икки пардали драма)

Саҳналаштирувчи режиссёр — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби Рустам ҲАМИДОВ.

РОЛЛАРДА:

СССР халқ артисти Зикир МУҲАММАДЖОНОВ;
Ўзбекистон ССР халқ артисти, СССР Давлат мукофотининг лауреати Саъдихон ТАБИБУЛЛАЕВ;

Ўзбекистон ССР халқ артистлари ва СССР Давлат мукофотининг лауреатлари: Ёқуб АҲМЕДОВ, Турғун АЗИЗОВ;

Ўзбекистон ССР халқ артисти ва Ҳамза номли Ўзбекистон Давлат мукофотининг лауреати Яйра АБДУЛЛАЕВА;

Ўзбекистон ССР халқ артисти ва Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофотининг лауреати Ойдин НОРБОЕВА;

Ўзбекистон ССР халқ артистлари: Риҳсихон ИБРОҲИМОВА, Эркли МАЛИКБОЕВА, Ғани АЪЗАМОВ;
Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар: Турғун ХОНТЎРАЕВ, Толиб КАРИМОВ, Муҳаммаджон АБДУҚУНДУЗОВ, Ҳасанбой ЮНУСОВ;
Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофотининг лауреатлари: Теша МЎМИНОВ, Саидкомил УМАРОВ, Мурод РАЖАБОВ;
АРТИСТЛАР: Гавҳар ЗОКИРОВА, Жамшид ЗОКИРОВ, Риҳсибой АВАЗОВ, Пўлат НОСИРОВ, Луиза ҚОСИМОВА, Зуҳра ИСМОИЛОВА, Гулчеҳра ИБРОҲИМБЕКОВА, Шоҳида ИСМОИЛОВА, Маҳфуза БОБОТИЛЛАЕВА, Шукуржон САФОЕВА, Ҳожиакбар КОМИЛОВ, Ғайбулла ҲОЖИЕВ, Рустам КАРИМОВ, Маҳмуд ИСМОИЛОВ, Бахтиёр ҚОСИМОВ, Қаҳрамон САЪДУЛЛАЕВ.

Билетлар соат 10 дан сотилади.
Коллектив бўлиб келиш учун заявкалар қабул қилинади.

Ўзбекистон ССР Ҳунар-техника таълими давлат комитети

Ўзбекистон ССР Мебель саноати министрлиги қошидаги

27-ЎРТА ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

қуйидаги ихтисослар бўйича 1988—1989 ўқув йили учун

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

КЕНГ ПРОФИЛДАГИ ЁҒОЧНИ ҚАЙТА ИШЛОВЧИ-СТАНОКЧИ, ДУРАДГОР ФАНЕРЧИ, ЮМШОҚ МЕБЕЛЛАРНИ ҚОПЛОВЧИ, ЁҒОЧНИ ҚАЙТА ИШЛАШ АСБОБ-УСКУНАЛАРИНИ СОЗЛОВЧИ, ПРЕССЛОВЧИ, БЕЗАКЧИ.

Ўқиш муддати — 1 йил.
БАДИИЙ ВА СТИЛЬ МЕБЕЛЛАРИ ДУРАДГОРИ, МЕБЕЛЧИ-ДУРАДГОР.
Ўқиш муддати — 3 йил.
ОШХОНА МЕБЕЛЛАРИ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ УЧУН МЕБЕЛЧИ-ДУРАДГОР.
Ўқиш муддати — 1-3 йил.

Ўқишга 15 ва ундан катта ёшдаги, 8—10 синф маълумотига эга бўлган йигит ва қизлар қабул қилинади.

Ўқишга қабул қилинганлар 3 маҳал овқат, бепул кийим-бош ва ишлаб чиқариш практикаси даврида 50 процент маош билан таъминланадилар.

3 йил муддатли ўқишни тамомлаганлар диплом оладилар. Билим юртини аъло баҳоларга тамомлаганлар олий, ўрта махсус ўқув юртларига имтиёзли шартлар билан ўқишга юбориладилар.

Билим юртидаги ўқиш даври меҳнат стажига қўшиб ҳисобланади.

Билим юрти янги замонавий комплексга жойлашган бўлиб, унда бадиий ҳаваскорлик тўгараги ишлаб турибди.

Спорт комплексида бокс, енгил атлетика, волейбол, кураш, самбо, футбол, шахмат ва шашка секциялари фаолият кўрсатмоқда.

Бошқа шаҳарлардан келганлар ётоқхона билан таъминланади.

Билим юрти директори номига ёзилган аризага қуйидаги ҳужжатлар қўшиб топширилади: таржимаи ҳол, маълумоти ҳақидаги гувоҳнома, яшаш жойидан справка, 4 дона фотосурат, медицина справкаси (286/V форма).

МАШҒУЛОТЛАР 1988 ЙИЛ 1 СЕНТЯБРДАН БОШЛАНАДИ.

Ҳужжатлар ҳар куни соат 9 дан 17.00 гача қабул қилинади.

Билим юрти адреси: Тошкент шаҳри, Спутник массиви, 4-квартал, (58, 75, 40, 99, 98-автобуслар; 19-троллейбуснинг «27-СПТУ» бекати).

РАҲБАР ХОДИМ КАБИНЕТИ УЧУН МЕБЕЛЛАР ТЕРМАСИ

БУ МЕБЕЛЛАР ХОНАДА ҚАТОР ҚУЛАЙЛИКЛАР ЯРАТАДИ, ИШЧАНЛИК ВАЗИЯТИНИ ВУЖУДГА КЕЛТИРАДИ.

Термада устки кийим учун шкаф, хизмат қоғозлари учун шкаф, иккита шкаф-витрина, мажлис ўтказиш, ишлаш ва ташриф буюрганларни қабул қилиш учун алоҳида столлар, телефон учун тумба бор.

Терманинг баҳоси — 670 сўм.

«Узбекпроектмебель» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси маҳсулоти.

Мебель олиш учун фонди бор ташкилотлар таъминот бўлимига ёзма равишда ёки 53-11-07 телефони орқали мурожаат этишлари мумкин.

«УЗБЕКПРОЕКТМЕБЕЛЬ».

«СОЮЗТОРГРЕКЛАМА» БУТУНИТТИФОҚ БИРЛАШМАСИНИНГ ЎЗБЕКИСТОН РЕКЛАМА АГЕНТЛИГИ.

«А Р Ч А» ЦИКЛОКРОССВОРДИ

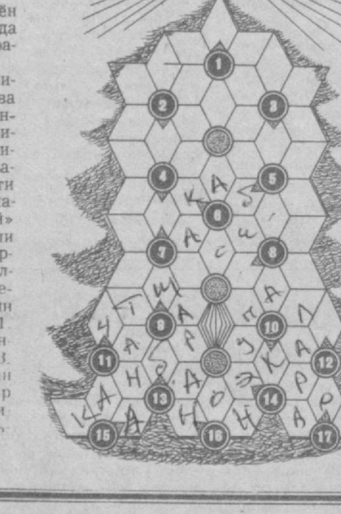

ҚУЙИДА таърифлари баён этилган сўзларни топиб, шаклда белгиланган хонадан бошлаб рақам атрофига ёзинг:

1. Янги йил даракчиларидан бири. 2. Ўзбекистондаги ашула ва рақс ансамбли. 3. «Баҳор» ансамбли ижросидаги рақслардан бири. 4. Байрамларда осмонга отиладиган, ранг-баранг ёнувчи снаряд. 5. Музикали саҳна санъати тури. 6. Ҳар тўрт йилда такрорланадиган «узун» йил. 7. «12 ой» асари муаллифи бўлган атоқли рус совет болалар шоири. 8. Чертиб чалинадиган симторли миллий музика асбоби. 9. Ҳўл мевалардан тайёрланган ширин ичимлик. 10. Минора соат. 11. Кичкинтойларнинг қор ўйнаш анжоми. 12. Байрам ширинлиги. 13. Тропик мамлакатларда ўсадиган мева. 14. Телевизорнинг тасвир кўринадиган қисми. 15. Яқин киши. 16. Энг азиз неъмат. 17. Мўътабар ва энг улуғ зот.

Тузувчи Ф. ОРИПОВ.

ҲАР ТЎҒРИДА

«МЕГАБУС»

● ПАРИЖ кўчаларида бир бирига уланган уч салонли автобус қатнови синаб кўрилмоқда. Мақсад «Рено» фирмасининг шу турдаги, узунлиги 25 метр келадиган бу машиналарини шаҳарнинг эски маркази оралиғида қандай ҳаракат қила олиши натижаларини аниқлашдир. «Мегабус»нинг уч салони 200 кишига мўлжалланган. У, ҳозирги энг замонавий пассажир автобусларидан икки баравар кўп одам таший олади.

ЎҒИРЛИККА ҚАРШИ

● ДЕЯРЛИ турли мамлакатларда, айниқса, АҚШда автомобиль ўғирланиши, уни қисмларга бўлиб «гум қилиниши» кенг авж олгани сир эмас. Бунга қарши кўп жойларда турлича кураш олиб борилади. Масалан, Американинг «Женерал моторс» фирмаси ўз автомобилларининг асосан «ўғрибоп» қисмларини алоҳида ишлов бериб чиқаряпти. Деталга махсус состав билан машинанинг серия номери туширилган пластик этикетка ёпиштирилади, бундай этикеткаларни мутлақо йўқ қилиб бўлмайди. Лекин йўлини топиб олиб ташланган тақдирда ҳам унинг ўрнида ювилмас доғ қолади. Бунинг ўрнига бошқа этикетка ёпиштирмоқчи бўлсангиз, клей пластика рангини ўзгартириб, эски маркировка ўрнини шундоқ билинтириб туради. Барибир унисида ҳам, бунисида ҳам харидор ёки полициячи бу ерда бир гап борлигини пайқаб, шубҳаланиб қолади.

ЭРТАГА — НАВБАТДАГИ ҚАБУЛ

«Тошкент ҳақиқати» газета редакцияси ҳузуридаги жамоатчилик Советининг аъзоси, юрист Абдужалил Ҳасанов эртага — 6 январь соат 17.00 дан бошлаб навбатдаги қабулни ўтказади.

Жамоатчи Совет қабулхонаси Ленинград кўчаси, 32-уй, 7-қават, 742-хонага жойлашган. Телефонлар: 33-40-48; 32-53-54.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» ЖАМОАТЧИ СОВЕТ ҚАБУЛХОНАСИ.

Редактор
Н. НАСИМОВ.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ
(«Ташкентская правда»)
Орган Ташкентского обкома Коммунистической партии Узбекистана и областного Совета народных депутатов

Издается на узбекском языке

Редакция адреси: 700083, ГСП, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32

Р — 02506. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. Индекс: 64684. А. 1515. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12